

Tarih: Nisan 2023

Milli Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi
F. Utku ÖZDEMİR

İnceleme Kurulu

ÜYE

Özlem CİVAN

ÜYE

Kaan ACUN

ÜYE

Gökhan AKTAŞ

ÜYE

Selçuk ÜNAL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Güneş KARAKOYUNLU

Basım Yayın Koordinatörü
Yasemin TAHMAZ

Dizgi Sorumlusu
Yasemin TAHMAZ

Kapak Dizaynı
Umut SİLE

Baskı
CEYMA MATBAASI
Matbaacılar Sitesi
Yüzyıl Mah. 4. Cad. No. 123
Bağcılar - İstanbul

Yönetim Yeri:
Merkez
Maçka Cad. 35
34367 Şişli / İstanbul

Tel : 0-212-231 47 30 / 3 hat
E-mail : reasuror@millire.com.tr
Internet : <http://www.millire.com.tr>

Yayın Türü: Yerel süreli yayın

3 ayda bir yayımlanır.

**Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur.**

İÇİNDEKİLER

Türkiye'de Deprem Sigortası: Sorunlar ve Politika Önerileri.....	5
Hayat Dışı Sigortacılık ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin Türkiye İçin Araştırılması.....	14
İskenderun Limanı Yangını'nın Yük Sigortaları Açısından Genel Bir Değerlendirmesi.....	22
2022 Yılında Türkiye Reasürans Piyasası ve Millî Reasürans.....	25
Gelişmekte Olan Sigorta Piyasaları ve 2023 Yılı Ocak Ayı Yenilemeleri.....	27
Asya Pasifik Bölgesi'nde 2023 Yılı Ocak Ayı Yenilemeleri.....	31
Negatif Emisyon Hedefi Hala Gerçekleştirilebilir Duruyor Ancak Durumun Aciliyeti Katlanarak Artıyor....	32

Değerli Okurumuz,

Reasürör dergisini gönderebilmemiz amacıyla tarafımıza iletilen kişisel verilerinizin, bu kapsam ile sınırlı olmak üzere işlenebileceğini, saklanabileceğini ve paylaşılabilirliğini, konuyla ilgili Aydınlatma Beyanına;

<http://www.millire.com/KisiselVerilerinKorunmasi.html>

linkinden ulaşabileceğinizi bilgilerinize sunar, onay vermemeniz durumunda tarafımıza bilgi vermenizi rica ederiz.

Reasürör Gözüyle

Son yaşanan depremlerde de görüldüğü gibi ülkemiz dünyanın en aktif deprem bölgelerinden biri olmasına rağmen deprem sigortalarının kapsayıcılığı sınırlı seviyede kalmıştır. Dergimizin Nisan sayısında Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Hasan Meral, Türkiye'deki deprem riski ve deprem sigortasının kapsamına ilişkin genel bir değerlendirme yaparak en yıkıcı doğal afetlerin başında gelen deprem risklerine karşı ekonomik değerlerin korunması amacıyla deprem sigortası sisteminin daha etkin bir şekilde yönetilmesi konusunda politika önerileri sunmaktadır.

Hayat dışı sigortalarda poliçe primleri ile ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin anlaşılması, özellikle rekabetçi piyasalarda uygun fiyatlama seviyelerinin belirlenmesi, kârlılığın tahmin edilmesi ve sigorta riski ile piyasa riski arasındaki ilişkinin düzenleyici bir bakış açısıyla izlenmesi açısından önem taşımaktadır. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Şerife Merve Koşaroğlu enflasyonist etkilerin bu denli yoğun şekilde hissedildiği günümüzde fiyatlardaki artış eğiliminin sigortacılık üzerindeki etkisi kapsamında Türkiye'de hayat dışı sigorta primleri ile tüketici fiyat endeksi arasındaki ilişkiyi irdelemektedir.

Nisan sayımızda Nakliyat Müdürümüz Sayın Bülent Akyüz, Şubat ayında meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlere bağlı olarak İskenderun Limanı'nda gerçekleşen büyük yangının Nakliyat Yük Sigortaları özelinde genel bir değerlendirmesini yapmaktadır.

Dergimizin bu sayısında ayrıca 2023 yılı Ocak ayı reasürans yenilemelerinde yaşanan gelişmeler ve öne çıkan piyasa eğilimlerinin, yurt içi piyasa, gelişmekte olan yurt dışı piyasalar ve Uzak Doğu piyasaları olmak üzere, üç ana başlık altında değerlendirildiği çalışmalara yer verilmektedir.

Yabancı Basından Seçmeler Bölümü'nde ise küresel iklim değişikliği etkilerinin kontrol altına alınabilmesi için net sıfır emisyon ve negatif emisyon hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla paydaşların rollerinin değerlendirildiği bir çeviri yer almaktadır.

Türkiye'de Deprem Sigortası: Sorunlar ve Politika Önerileri

Giriş

Dünya üzerindeki en yıkıcı doğal afetlerin başında gelen depremler, tarih boyunca oldukça geniş bir coğrafyada maddi hasara ve can kaybına yol açmıştır. Bu bölgeler arasında yer alan Türkiye; Avrasya, Afrika ve Arap levhalarının etkisi altında olması nedeniyle depremselliği en yüksek ülkelerden birisidir (Gurenko ve diğerleri, 2006). Türkiye'de son yüzyıllık dönemde 111 maddi hasarlı deprem meydana gelmiş, son çeyrek asırda yaşanan 1999 İzmit ve Düzce, 2011 Van, 2020 Elâzığ, 2020 İzmir, 2023 Pazarcık ve Elbistan depremleri önemli can ve mal kayıplarına neden olmuştur (EM-Dat, 2023).

Türkiye'de meydana gelen depremler, sebep oldukları can ve mal kayıplarının yanında ülke ekonomisi üzerinde de kalıcı etkiler bırakmıştır. 1999 yılında yaşanan İzmit ve Düzce depremlerinin yol açtığı ekonomik kayıpların büyüklüğü 20 milyar ABD dolarını geçmiş, ülkenin 2000 yılındaki GSYİH'sinin %10'una ulaşmıştır. Ekonomik kayıpların yarısı depremin bina ve altyapılarda meydana getirdiği yıkım nedeniyle oluşmuş; diğer yarısı ise üretim kaybı, ihracat düşüşü, finansman maliyetlerindeki artış, ilave vergiler gibi dolaylı ekonomik etkiler nedeniyle ortaya çıkmıştır (Akıray ve diğerleri, 2004). 2023 yılında meydana gelen Pazarcık ve Elbistan depremlerinin neden olduğu ekonomik kaybın büyüklüğü ise ilk tahminlere göre 34 ile 100 milyar ABD doları arasında olduğu değerlendirilmiştir. (World Bank, 2023; Reuters, 2023). Depremler yalnızca binaları etkilememiş, bölgedeki iletişim altyapısı ve tedarik zinciri de kesintiye uğramıştır. Bunun sonucunda ekonomik aktivite durma noktasına gelmiş, ticari işletmeler geçici veya kalıcı şekilde kapanmak zorunda kalmıştır.

Türkiye yüksek deprem riskine sahip olmasına

rağmen ülkedeki deprem sigortasının kapsayıcılığı sınırlıdır. Deprem riskine ilişkin teminat açığı, depremlerin neden olduğu ekonomik kayıpların büyük oranda kamu, özel sektör ve hane halkı tarafından karşılanmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda da ülkedeki milli servet erimekte, depremlerin ekonomik etkilerinin telafi edilmesi uzun zaman almaktadır. Bu noktada Türkiye'deki deprem riskini anlamak, depremlerin ekonomik etkilerini analiz etmek ve bu etkileri azaltmak için gerekli politikaları belirlemek oldukça önemlidir.

Bu makalenin amacı, Türkiye'deki deprem riski ve deprem sigortası kapsamına ilişkin genel bir görünüm vermek, deprem sigortası sisteminin daha etkin bir şekilde işletilebilmesi için politika önerileri sunmaktır. Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde Türkiye'deki deprem riski, tarihsel süreçte yaşanan depremler ve bunların ekonomik etkileri üzerinden incelenecektir. İkinci bölümde Türkiye'deki deprem sigortası kapsamı ve sigortalılık oranlarına ilişkin bir görünüm sunulacaktır. Üçüncü bölümde zorunlu deprem sigortası sistemindeki yapısal ve pratik sorunlar ele alınacaktır. Dördüncü ve son bölümde ise bu sorunların giderilmesi amacıyla uygulanabilecek politika önerilerine yer verilecektir.

1. Türkiye'de Deprem Riski

Türkiye, dünyanın en aktif deprem bölgelerinden birinde yer almaktadır. Ülke nüfusunun %70'ini, sanayi tesislerinin ise %75'ini barındıran bölgeler yüksek deprem riski altındadır (Gurenko ve diğerleri, 2006). Türkiye'de tarih boyunca çok sayıda büyük deprem meydana gelmiş, bunlardan bazıları yüksek can ve mal kaybına sebep olmuştur. Tablo 1'de, geçtiğimiz yüzyıllık sürede Türkiye'de meydana gelen ve önemli yıkıcı etkileri olan depremler listelenmektedir.

Tablo-1 Türkiye'nin Yakın Tarihindeki Büyük Depremler ve Kayıplar

Deprem Adı	Büyüklik (Mw)	Can Kaybı	Ağır Hasarlı Bina Sayısı
1939 Erzincan	7,9	32.968	116.720
1942 Erbaa	7,0	3.000	32.000
1943 Ladik	7,2	4.000	40.000
1944 Gerede-Çerkeş	7,2	3.959	20.865
1946 Varto-Hınıs	5,7	839	3.000
1966 Varto	6,9	2.396	20.007
1970 Gediz	7,2	1.086	19.291
1971 Bingöl	6,7	878	9.111
1975 Lice	6,9	2.385	8.149
1976 Muradiye	7,2	3.840	9.232
1983 Erzurum	6,8	1.155	3.241
1992 Erzincan	6,8	653	8.057
1999 Gölcük	7,4	17.480	73.342
1999 Düzce	7,2	763	35.519
2011 Van	7,1	644	17.005
2023 Pazarcık	7,7	44.448*	227.027*
2023 Elbistan	7,6		

Kaynak: (Bikçe, 2013; Boğaziçi Üniversitesi, 2023; CNN Türk, 2023; Bloomberg HT, 2023)

* Çalışmanın yapıldığı tarih itibarıyla açıklanan son rakamlar.

Tarihsel bir perspektiften bakıldığında, Türkiye'de ortalama 5-6 yılda bir yüksek can ve mal kaybına neden olan depremlerin yaşandığı görülmektedir. Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana Türkiye'de meydana gelen depremler, ülkenin ekonomik kalkınmasını sekteye uğratmıştır. Özellikle 1939 Erzincan Deprem'i, henüz yeni kurulmuş olan ve İkinci Dünya Savaşı'nın olumsuz etkileri altındaki ülke ekonomisini derinden

sarsmıştır. Deprem sonrasında şehir, fay hatlarının dışındaki bir bölgeye taşınmış, bu süreçle nüfusunun önemli bir kısmı başka vilayetlere göç etmiştir (Haçın, 2014).

1999 yılında Gölcük ve Düzce'de meydana gelen sırasıyla Mw=7,4 ve Mw=7,2 büyüklüğündeki depremler, Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı en yıkıcı depremlerden olmuştur. Depremlerde, 20 bine yakın insan hayatını kaybetmiş,

49 bine yakın insan ise yaralanmıştır. Depremler 1,6 milyon kişiyi doğrudan etkilemiş, 650 binden fazla insan için kalıcı barınma ihtiyacı ortaya çıkmıştır (EM-Dat, 2023). Depremlerden kaynaklanan ekonomik kayıpların büyüklüğü ülke GSYİH'sinin %10'una ulaşmıştır. Ayrıca bu zararın yalnızca %5'i sigorta kapsamındadır (Akgi-ray ve diğerleri, 2004). Yaşanan ekonomik kaybın büyük bölümü kamu, özel sektör ve hane halkı tarafından karşılanmıştır.

Türkiye'de 2023 yılında meydana gelen ve dünya tarihindeki en yıkıcı depremler arasında gösterilen Pazarcık ve Elbistan depremleri, 1999 Gölcük ve Düzce depremlerini bile gölgede bırakan bir yıkıma neden olmuştur. Depremin ardından geçen bir aylık sürede ölü sayısı 50 bine yaklaşmış, ağır hasarlı bina sayısı ise 227 bin olarak tespit edilmiştir (CNN Türk, 2023; Bloomberg HT, 2023). Depremlerin neden olduğu ekonomik kaybın boyutuyla ilgili yapılan tahminler 34 ile 100 milyar ABD doları arasında değişmektedir (World Bank, 2023; Reuters, 2023). Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yer alan 11 şehri içine alan oldukça geniş bir coğrafyayı etkileyen depremler, binalardaki yıkımın ötesinde şehirlerin alt ve üst yapılarında da hasara neden olmuş; bölgedeki ticari ve ekonomik aktivite durma noktasına gelmiştir.

Türkiye'de deprem riski açısından öne çıkan şehirlerden birisi de İstanbul'dur. Uzmanlar, İstanbul'da yakın gelecekte büyük bir deprem yaşanması ihtimalinin yüksek olduğu konusunda görüş birliğine varmışlardır. Türkiye nüfusunun %25'ini barındıran ve GSYİH'sinin %40'ını üreten İstanbul'da meydana gelebilecek büyük bir depremin önemli düzeyde mal ve can kaybına yol açması beklenmektedir (Erdik ve diğerleri, 2004; Ansal ve diğerleri, 2009; Erdik & Durukal, 2008; Swiss Re, 2018). Boğaziçi Üniversitesi (2019) tarafından hazırlanan senaryo analizine göre Mw=7,5 büyüklüğünde bir depremde İstanbul'daki binaların %43'ünün hasar görebileceği, yaklaşık 200 bin binanın ise yıkılıp yeniden yapılmasının gerekebileceği ifade edilmiştir.

Analizde, böylesi bir depremde ortalama 14 bin kişinin hayatını kaybedeceği, 39 bin kişinin yaralanacağı ve yaklaşık 2 milyon kişinin acil barınma ihtiyacı içinde olacağı tahmin edilmektedir. Swiss Re (2018) tarafından yapılan bir diğer tahminde İstanbul'da gerçekleşecek Mw=7,5 büyüklüğünde bir depremin 90 ile 120 milyar ABD dolarlık bir ekonomik kayba neden olabileceği belirtilmektedir. Yaşanan ekonomik kaybın yalnızca %25'inin sigorta kapsamında olacağı tahmin edilmektedir. Geriye kalan 67,5-90 milyar ABD dolarlık zarar, kamu, özel sektör ve hane halkı tarafından karşılanacaktır.

Türkiye'de deprem kaynaklı ekonomik riskleri artıran bir diğer unsur ülkenin bina stokunun önemli bir kısmının depreme dayanımının yetersiz olmasıdır. Türkiye'de bina deprem yönetmeliği ilk defa 1947 yılında yürürlüğe konmuş, 2018 yılına kadar 7 defa revize edilmiştir (AFAD, 2023). Ülkede 2012 yılında kanun düzeyinde yapılan düzenleme ile kentsel dönüşüm politikası uygulanmaya başlanmıştır. Tüm bu çabalara rağmen depreme dayanıksız konutların yeniden inşası konusunda yeterli ilerleme kaydedilememiştir. TÜİK tarafından yayınlanan 2021 yılı Bina ve Konut Nitelikleri Araştırması'na göre Türkiye'deki konutların yalnızca %47'si 2001 sonrası inşa edilmiştir (TÜİK, 2022a). Türkiye'de deprem riskinin büyüklüğü ve depremlerin yol açabileceği potansiyel kayıplar dikkate alındığında, ülke geneline yaygın ve kapsayıcı bir deprem sigortasına olan ihtiyaç daha iyi anlaşılmaktadır.

2. Türkiye'de Deprem Sigortası

Türkiye'de nüfusun büyük çoğunluğunun yüksek deprem riski taşıyan bölgelerde yaşıyor olması, depremi süreklilik arz eden önemli sosyal ve ekonomik bir problem haline getirmiştir. 1999 Gölcük ve Düzce depremlerinden sonra Türkiye önemli bir maddi yükü karşı karşıya kalmıştır. Ülkede depremlerin ekonomik etkilerini telafi etmek amacıyla konut sahipleri için zorunlu deprem sigortası uygulaması başlatılmıştır (Bommer ve diğerleri, 2002).

Bu amaçla kurulan ve ilk poliçesini Eylül 2000'de düzenleyen DASK'ın amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (DASK, 2003):

- Kentlerdeki konutlara makul bir prim karşılığında deprem sigortası teminatı sağlamak.
- Devletin ve ulusal ekonominin depremlerden kaynaklanan mali risklerini sınırlamak.
- Gelecekte yaşanabilecek deprem hasarlarını finanse etmek için uzun vadeli kaynak birikimini sağlamak.
- Toplumda sigorta bilincinin yerleşmesine katkıda bulunmak.

Zorunlu deprem sigortası ile depremin sigortalı konutta doğrudan neden olacağı zararlar ve deprem sonucu meydana gelen yangın, infilak, dev dalga (tsunami) veya yer kayması kaynaklı hasarlar teminat altına alınmaktadır. Enkaz kaldırma masrafları, kâr kaybı, iş durması gibi dolaylı zararlar, konut içindeki eşyalara ilişkin zararlar, ölüm dahil olmak üzere tüm bedeni zararlar ise teminat dışında bırakılmıştır. Öte yandan kamu binaları, köy nüfusuna kayıtlı binalar, ticari binalar, projesi bulunmayan, mevzuata aykırı şekilde üretilmiş veya tadil edilmiş binalar da zorunlu deprem sigortası kapsamına girmemektedir (DASK, 2023a).

Zorunlu deprem sigortası sigorta bedeli, Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimatı'nda yapı tarzına göre belirlenen metrekare inşa bedeli ile konutun brüt yüzölçümü çarpılarak hesaplanmaktadır. Her halükârda sigorta bedeli tarifede belirtilen üst limit ile sınırlıdır, bu tutar 2023 yılı

için 640 bin TL olarak belirlenmiştir. Ayrıca hasar durumunda her bir hasar başına sigorta bedelinin %2'si kadar tenzili muafiyet uygulanmaktadır. Sigorta priminin belirlenmesinde konutun yapı özellikleri, sigorta bedeli ve bulunduğu bölgenin risk grubu dikkate alınmaktadır. Sigorta prim çarpanları bu koşullara göre %0,33 ile %4,14 arasında değişmektedir. Poliçe süresi sonunda yenilenen poliçelerde ise %20 indirim uygulanmaktadır. Zorunlu deprem sigortası kapsamına girmeyen ticari mülkler ve DASK teminat limitleri üzerinde kalan sigorta bedelleri için sigorta şirketleri aracılığıyla isteğe bağlı sigorta yaptırılmaktadır (DASK, 2023b).

Türkiye'de belediye sınırları içindeki konutlar için deprem sigortası yaptırılması zorunlu olmakla birlikte uygulamada bu şart kısmen yerine getirilebilmektedir. Kamu otoritesi, konut kredisi kullanımı, tapu işlemleri, konut elektrik-su aboneliği gibi işlemlerde zorunlu deprem sigortası ibrazını mecburi hale getirmiş olsa da poliçelerin devamlılığıyla ilgili bir kontrol bulunmamaktadır (OECD, 2018). 2023 Mart itibarıyla uygulama kapsamına giren konutların %58'i sigortalıdır (DASK, 2023c). Bu oran Türkiye'de deprem sigortası alanında önemli bir teminat açığı olduğuna işaret etmektedir. Diğer yandan DASK öncesi dönemde sigortalılık oranının %5 olduğu göz önüne alındığında, aradan geçen 23 yılda zorunlu deprem sigortasının kapsayıcılığı konusunda önemli bir aşama kaydedildiği anlaşılmaktadır (OECD, 2018).

Tablo-2 Seçili Ülkelerdeki Deprem Sigortası Düzenlemeleri

Ülke	Konut	Ticari	Açıklama
ABD	İhtiyari	İhtiyari	Sigorta şirketleri tarafından konut ve işyeri poliçelerine ek veya ayrı bir poliçe olarak sunulmaktadır. Konutlardaki sigortalılık oranı yaklaşık %10'dur.
Çin	İhtiyari	İhtiyari	Sigorta şirketleri tarafından konut ve işyeri poliçelerine ek teminat olarak sunulmaktadır.
İtalya	İhtiyari	İhtiyari	Konut poliçelerinde ek teminat olarak satın alınabilmektedir. İşyeri poliçelerinde genellikle kapsama dahildir. Ülke genelindeki konutların yalnızca %1'inin sigortalı olduğu tahmin edilmektedir.
Japonya	İhtiyari	İhtiyari	Konut ve işyeri sigortalarında ihtiyari ek teminat olarak sunulmaktadır. Konutların yaklaşık %30'u sigortalıdır.
Meksika	İhtiyari	İhtiyari	Konut ve işyeri poliçelerine ek teminat olarak verilmektedir. Konut kredilerinde genellikle ön şart olarak uygulanmaktadır. Konutların %5'inin, işyerlerinin ise %50 ile %75'inin sigortalı olduğu tahmin edilmektedir.
Şili	İhtiyari	İhtiyari	Konut ve işyeri poliçelerine ek teminat olarak verilmektedir. Konut kredilerinde genellikle ön şart olarak uygulanmaktadır. Sigortalı mülklerin %49'unda deprem teminatı bulunmaktadır.
Türkiye	Zorunlu	İhtiyari	Belediye sınırlarındaki konutlar için zorunludur. Konutlar için ihtiyari olarak ek teminat alınabilir. İşyerleri ihtiyari poliçe kapsamında sigortalanmaktadır. Kapsama giren konutlar için sigortalılık oranı %58'dir.
Yeni Zelanda	Zorunlu	Zorunlu	Deprem teminatı konut ve işyerleri için zorunludur. Sigorta şirketlerinden zorunlu teminatın üzerinde kalan kısım için sigorta yaptırılabilir. Sigortalılık oranı konutlarda %95, işyerlerinde %80'dir.

Kaynak: (OECD; 2018)

Tablo 2'de dünya genelinde deprenselliğin yüksek olduğu seçili ülkelerdeki deprem sigortası uygulamalarının kapsamına yer verilmiştir. Türkiye bu ülkeler arasında konutlar için deprem sigortasının zorunlu olduğu iki ülkeden birisidir.

Bu ülkelerden diğeri olan Yeni Zelanda deprem sigortasını hem konutlar hem de işyerleri için zorunlu kılmıştır. Bunun sonucunda ülkedeki sigortalılık oranı mukayese edilen diğer ülkelerden açık ara daha yüksektir. Türkiye gibi yüksek

deprem riski ile karşı karşıya olan Japonya ve Çin'de ise deprem sigortasının zorunlu olarak uygulanmıyor olması ve sigortalılık oranlarının nispeten düşük olması özellikle dikkat çekicidir. İtalya ve Meksika ise seçili ülkeler arasında deprem teminat açığının en yüksek olduğu ülkelerdir.

Bu bilgiler ışığında Türkiye'deki DASK ve zorunlu deprem sigortası uygulamasının, özellikle benzer ülkelerle kıyaslandığında etkili bir şekilde yapılandırıldığını ve sigorta kapsayıcılığı konusunda başarılı bir performans sergilediğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte Türkiye'deki deprem sigorta teminat açığını daha doğru anlayabilmek ve sistemin gelişim alanlarını belirleyebilmek için bir dizi yapısal analize ihtiyacımız vardır.

3. Zorunlu Deprem Sigortası Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye'de deprem sigortasının artan önemi-ne rağmen, ülke geneline yaygın bir sigorta güvencesi sağlanmasının önünde birtakım engeller vardır. Bunların bazıları zorunlu deprem sigortası sisteminin çalışma prensiplerinden, bazıları ise uygulamada karşılaşılan güçlüklerden kaynaklanmaktadır.

3.1. Sigorta Kapsamına İlişkin Sorunlar

Türkiye'de zorunlu deprem sigortası yalnızca belediye sınırlarındaki meskenleri kapsamaktadır. Köylere bağlı olan konutlar, ayrıca ilgili mevzuata aykırı şekilde üretilmiş veya tadil edilmiş binalar sigorta kapsamı dışındadır. Bu durum Türkiye'deki konut stokunun önemli bir kısmının sigorta kapsamı dışında kalmasına neden olmaktadır. TÜİK'in 2021 yılı verilerine göre Türkiye'de ulusal adres veri tabanına kayıtlı yaklaşık 40 milyon konut bulunmaktadır. DASK tarafından açıklanan sigortalı konut sayısı ise 20 milyon civarındadır. Mevcut konut adedi ile sigorta kapsamına giren konut sayısı arasındaki bu fark özellikle kırsal nüfusun yoğun olduğu şehirlerde daha belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin 2023 Pazarcık ve Elbistan depremlerinin en

fazla etkilediği şehirlerden olan Kahramanmaraş'ta TÜİK konut sayısı 490 bin iken DASK kapsamındaki konut sayısı 210 bin adettir (TÜİK, 2022b; DASK, 2023c).

Bilginin toplama yöntemi ve güncelliği açısından her iki kurumun verilerinde bir miktar farklılık kabul edilebilir olsa da konut adetleri arasındaki %150'ye varan farklar, Türkiye'deki konutların önemli bir kısmının zorunlu deprem sigortası kapsamı dışında kaldığını göstermektedir. Bu bağlamda, Türkiye'deki zorunlu deprem sigortası penetrasyonu uygulama kapsamına giren konut adeti üzerinden değil toplam konut stoku üzerinden hesaplandığında, sigortalılık oranları neredeyse yarı yarıya düşmektedir.

Türkiye'deki zorunlu deprem sigortasının kapsamı açısından bir diğer gelişim alanı da ticari binaların sigorta kapsamına dahil edilmesidir. Depremler sonucu ticari mülklerde yaşanabilecek zararlar doğrudan hane halkını etkilemese de üretim kaybı, işsizlik, ekonomik aktivitedeki yavaşlama gibi nedenlerle dolaylı olarak tüm ülke ekonomisini etkilemektedir.

3.2. Sigorta Bedeline İlişkin Sorunlar

Türkiye'de zorunlu deprem sigortası sigorta bedelinin belirlenmesinde konutun brüt metrekaresi, yapı tarzı ve metrekare inşa bedeli dikkate alınmaktadır. Ancak uygulamada bu bedelin hesaplanmasında bir dizi aksaklık yaşanabilmektedir.

İlk olarak sigorta bedelinin hesaplanmasında esas alınan metrekare inşa bedelleri ile ülkedeki gerçek inşa maliyetleri uyuşmamaktadır. Tarife kapsamında 2023 yılında betonarme yapılar için metrekare bedeli 3.016.- TL olarak belirlenmiştir. Oysa Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023) tarafından yayınlanan tebliğde, metrekare inşa maliyetleri konut türüne göre 4.600.- TL + KDV ile 8.825.- TL + KDV arasında değişmektedir. Asgari inşa maliyetleri referans alındığında dahi zorunlu deprem sigortasında birim metrekare teminatının %45 eksik olduğu görülmektedir. Ayrıca bu sigorta bedelleri poliçe

süresi boyunca geçerli olduğundan yüksek enflasyon dönemlerinde bu tutarlar reel olarak azalmaktadır. Örneğin halihazırda geçerli olan 3.016.- TL'lik metrekare fiyatı 2022 sonunda belirlendiğinden, 2022 yılında düzenlenen poliçelerin önemli bir kısmında sigorta bedeli bir önceki yılın metrekare fiyatı olan 1.508.- TL üzerinden hesaplanmıştır.

Sigorta bedelinin belirlenmesinde karşılaşılan bir diğer problem de konut metrekarelerinin hatalı girilmesidir. Özellikle tapu, fatura abonelikleri gibi işlemlerin ön koşulunu sağlamak için düzenlenen poliçelerde bazı sigorta ettirenler bilinçli veya bilinçsiz olarak konut metrekarelerini olduğundan düşük göstermektedir. Bu durum doğal olarak sigorta bedelinin düşük hesaplanmasına ve eksik sigorta probleminin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

3.3. Sigortalılık Düzeyine İlişkin Sorunlar

Türkiye'de deprem sigortası kapsamına ilişkin en önemli sorunlardan birisi ülkenin bölgeleri arasındaki penetrasyon farkıdır. Ülkedeki deprem sigortası talebi eğitim durumu, gelir durumu gibi bir dizi sosyo-ekonomik göstergeye göre değişmekte, ilçeler düzeyinde bakıldığında %700'e varan farklar oluşmaktadır (Meral ve diğerleri, 2023). Bölgelerin sigorta talebi doğası gereği sosyo-ekonomik gelişmişliğe bağlı olarak artmaktadır. Ancak bu durum depremlerin ekonomik sorunların yanında sosyal problemlere de yol açması riskini doğurmaktadır. Böylesi afetlerde sigorta güvencesine en fazla ihtiyaç duyan kesimler ekonomik açıdan dezavantajlı olanlardır. O halde sigorta teminatının düşük olduğu bölgelerde sigortalılık oranlarının artırılması için özel bir çalışma yapılmalıdır.

Sigortalılık oranlarının artırılmasıyla ilgili bir diğer gelişim alanı olarak yenileme süreci gösterilebilir. Türkiye'de zorunlu deprem sigortası bazı kamusal işlemlerin ön şartı olarak talep edilse de sigortanın devamlılığına ilişkin bir kontrol bulunmamaktadır. Bu durum da özellikle poliçe yenileme oranlarını olumsuz etkilemektedir.

4. Zorunlu Deprem Sigortası Uygulamasına İlişkin Politika Önerileri

Geride bıraktığımız çeyrek asırda deprem sigortası alanında belirgin bir ilerleme kaydeden Türkiye, uygulamada karşılaşılan bir dizi problemi aşabilirse, mevcut kazanımlarını çok daha ileri bir noktaya taşıyabilir. Bu çerçevede Türkiye'de önümüzdeki dönemde deprem sigortası alanında uygulanacak politikalarda aşağıdaki hususların dikkate alınmasında fayda vardır.

- Mevcut Bina Stokunun Tamamı Sigorta Kapsamına Dahil Edilmelidir

Zorunlu deprem sigortasının kapsamı belediye sınırları dışındaki bölgeler de dahil olmak üzere ülkedeki tüm konutları kapsayacak şekilde genişletilmelidir. İlgili mevzuata uygun olarak inşa edilmeyen ancak halihazırda kullanılmakta olan konutlar için; sigortalanması mümkünse riskli sigortalar havuzu kurulmalı, mümkün değil ise kamu kurumlarıyla iş birliği yapılarak bu konutların güçlendirilmesi veya yeniden inşa edilmesi sağlanmalıdır. Zorunlu deprem sigortası kentsel dönüşüm politikalarının bir parçası haline getirilmeli, DASK deprem kaynaklı finansal risklerin azaltılması konusunda daha aktif bir misyon üstlenmelidir. Ticari binaların deprem riskine karşı sigortalanması zorunluluğu tesis edilmeli, uygulama DASK koordinasyonunda özel sigorta şirketleri tarafından yürütülmelidir.

- Sigorta Bedeli Sigorta Konusunun Gerçek Değerini Yansıtmalıdır

Zorunlu deprem sigortasında uygulanan metrekare fiyatlarının güncel ekonomik göstergelerle uyumluluğu tesis edilmelidir. Aynı zamanda sigorta bedelinin sigorta süresi içerisinde enflasyon klotu veya rayiç bedel gibi yöntemlerle reel değerini koruması sağlanmalıdır. Sigorta bedelinin hesaplanmasında esas alınan metrekare için sigorta ettiren beyanı değil tapu kayıtları esas alınmalıdır. Sigorta süresi içerisinde yapılan birim metrekare fiyat değişimleri mevcutta yürürlükte olan tüm poliçeleri kapsayacak şekilde uygulanmalıdır.

- Sigorta Penetrasyonu Ülke Genelinde Artırılmalıdır

Kamu ve özel sektör işbirliğinde deprem sigortası penetrasyonunu artıracak politikalar belirlenmeli, orta vadeli bir stratejik plan çerçevesinde hayata geçirilmelidir. Özellikle sosyo-ekonomik gelişim düzeyinin düşük olduğu bölgelerde, sigortalılık oranlarının artırılmasını sağlayacak bilinçlendirme kampanyaları yapılmalı ve mali teşvikler uygulanmalıdır. Zorunlu deprem sigortasının gayrimenkul sahipliği süresince devamlılığını sağlayacak takip mekanizması kurulmalıdır.

Sonuç

Depremlerin neden olduğu ekonomik kayıpların telafi edilmesi için etkin çalışan bir deprem sigortası sistemine ihtiyaç vardır. Deprem riski yüksek bir ülke olan Türkiye'de deprem sigortasının toplum geneline yaygın bir şekilde uygulanması oldukça önemlidir. Ülkede son yıllarda deprem sigortasının kapsayıcılığı konusunda önemli bir ilerleme kaydedilmiş olmakla birlikte,

sistemin tam anlamıyla etkin şekilde çalışmasının önünde bir dizi yapısal ve pratik sorun bulunmaktadır.

Türkiye, zorunlu deprem sigortası sisteminin uygulanmasında karşılaşılan problemleri çözebilirse, bu alanda son çeyrek asırda elde ettiği kazanımları daha ileri bir noktaya taşıyabilir. Sigorta sistemini iyileştirmek için sigorta sektörü paydaşları bir araya gelmeli, sigorta bilincini artıracak, hatalı sigorta uygulamalarını engelleyecek ve teminat açıklarını azaltacak stratejileri hayata geçirmelidir. Bu bağlamda çalışmada Türkiye'deki deprem riski ve sigorta kapsamına ilişkin genel bir çerçeve sunulmuş, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve gelişim alanlarıyla ilgili politika önerilerine yer verilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Hasan MERAL
Marmara Üniversitesi,
İslam Ekonomisi ve
Finansı Enstitüsü

Kaynakça

- AFAD. (2023). Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-bina-deprem-yonetmeliği>. 14.03.2023.
- Akgiray, V., Gulay, B. & Mustafa, E. (2004). *The 1999 Marmara Earthquakes in Turkey in Large-scale Disasters: Lessons Learned*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264020207-4-en>.
- Ansal, A., Akinci, A., Cultrera, G., Erdik, M., Pessina, V., Tönük, G., & Ameri, G. (2009). *Loss estimation in Istanbul based on deterministic earthquake scenarios of the Marmara Sea region (Turkey)*. *Soil Dynamics and Earthquake Engineering*, 29(4), 699-709.
- Bıkçe, M. (2015, 14-16 Ekim). *Türkiye'de Hasara ve Can Kaybına Neden Olan Deprem Listesi (1900-2014)*. 3. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı. İzmir, Türkiye.
- Bloomberg HT. (2023). Bakan Kurum yıkılan bina sayısını açıkladı. <https://www.bloomberght.com/bakan-kurum-yikilan-bina-sayisini-acikladi-2326345>. Erişim Tarihi: 14.03.2023.
- Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü. (2019). *İstanbul İli Olası Deprem Kayıp Tahminlerinin Güncellenmesi Projesi*. https://deprezmemin.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2020/02/DEZİM_KANDİLLİ_DEPREM-HASAR-TAHMİN_RAPORU.pdf. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü (2023). *Büyük Depremler*. <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- Bommer, J., Spence, R., Erdik, M., Tabuchi, S., Aydinoglu, N., Booth, E., del Re, D. & Peterken, O. (2002). *Development of an earthquake loss model for Turkish catastrophe insurance*. *Journal of seismology*, 6, 431-446.
- CNN Türk. (2023). 37. gün! Depremde ölü sayısı ne kadar oldu, güncel yaralı sayısı kaç? . Erişim Tarihi: 14.03.2023.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023). *Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2023 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ*. Resmî Gazete Sayı: 32101. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/02/20230211-3.htm>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- EM-DAT (2023). *The International Disasters Database*. <https://www.emdat.be>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- DASK. (2003). *Doğal Afet Sigortaları Kurumu 2003 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.dask.gov.tr/faaliyet-raporlari>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- DASK. (2023a). *Zorunlu Deprem Sigortası Teminat Kapsamı*. <https://www.dask.gov.tr/teminat-ve-kapsami>. E.tarihi 10.03.2023.
- DASK. (2023b). *Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimatı*. <https://www.dask.gov.tr/tarife>. E.tarihi 10.03.2023.
- DASK. (2023c). *Yürürlükteki Poliçeler*. <https://www.dask.gov.tr/yururlukteki-policeler>. Erişim Tarihi: 15.03.2023.
- Erdik, M., Demircioglu, M., Sesetyan, K., Durukal, E., & Siyahi, B. (2004). *Earthquake hazard in Marmara region, Turkey*. *Soil Dynamics and Earthquake Engineering*, 24(8), 605-631.
- Erdik, M., & Durukal, E. (2008). *Earthquake risk and its mitigation in Istanbul*. *Natural Hazards*, 44, 181-197.
- Gurenko, E., Lester, R., Mahul, O. & Gornal, S. O. (2006). *Earthquake Insurance in Turkey: History of the Turkish Catastrophe Insurance Pool*. Washington: World Bank Publications.
- Haçin, İ. (2014). *1939 Erzincan Büyük Depremi*. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30(88), 37-70.
- Meral, H., Ersoy, B. & Dilek, İ. (2023). *The Determinants of The Demand for Earthquake Insurance: An Analysis for Turkey*. Manuscript submitted for publication.
- OECD. (2018). *Financial Management of Earthquake Risk*. OECD (2018), *Financial Management of Earthquake Risk*. <https://www.oecd.org/finance/Financial-Management-of-Earthquake-Risk.htm>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- Reuters. (2023). *Turkey earthquake damage set to exceed \$100 bln: UN agency*. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- TÜİK. (2022). *Bina ve Konut Nitelikleri Araştırması, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Bina-ve-Konut-Nitelikleri-Arastirmasi-2021-45870>. Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- TÜİK. (2022b). *İstatistik Veri Portalı. 2021 Yılı İlçe Düzeyinde Konut ve İşyeri Sayıları*. <https://data.tuik.gov.tr>. 23.11.2022.
- World Bank. (2023). *Earthquake Damage in Türkiye Estimated to Exceed \$34 billion:World Bank Disaster Assessment Report*. Tarihi:10.03.2023.

Hayat Dışı Sigortacılık ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin Türkiye İçin Araştırılması

Giriş

Sigorta, risklerin gerçekleşme ihtimaline karşı belirli bir prim ödeme karşılığında oluşturulan güvence sistemini ifade etmektedir. Karşılaşılabilir risklerin fazlalığı, gerçek ve tüzel kişilerin sigorta sistemine katılım ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (Pehlivan, 2018:487). Dolayısıyla sigortacılık sektörü ile aynı risklere maruz kalma ihtimali olanların katkı yaptığı ve bu risklere maruz kalanların zararlarının ödendiği finansal bir havuz oluşturularak, kayıplara karşı koruma sağlama amacıyla olan bir piyasa meydana gelmektedir (TSB, 2022:5).

Sigortacılık faaliyetleri, şirketler ve bireyler için temel risk yönetim aracı görevi görmektedir. Sigorta şirketleri, poliçeler düzenleyerek fon toplar ve bunları reel yatırımları finanse etmek için açık veren ekonomik birimlere aktarırlar. Gelişmekte olan hemen hemen her ülkede sigorta sektörünün toplam finans sektörü içindeki payının artması nedeniyle sigortanın önemi artmaktadır. Sigorta şirketleri, yatırım ve emeklilik fonları ile birlikte hisse senedi, tahvil ve gayrimenkul piyasalarındaki en büyük kurumsal yatırımcılardan olmuştur (Oke, 2012:7017). Hem finansal aracı hem de risk transferi ve tazmin sağlayıcısı olarak sigorta piyasası faaliyetlerinin, farklı risklerin daha etkin bir şekilde yönetilmesine aracı olarak ekonomik gelişmeyi desteklemesi beklenmektedir. Sigortacılık kapsamında yürütülen faaliyetler, yeni sermaye birikimini teşvik edecek ve yurt içi tasarrufları üretken yatırımlara yönlendirecektir (Arena, 2008:922). Bu noktadan hareketle

sigortacılık faaliyetlerinin yaygınlaşmasının ülke ekonomisinde tasarruf, yatırım, gelir ve istihdam artışına katkıda bulunması beklenmektedir (Orhaner, 2013:46).

Sigorta türlerinden biri olan hayat dışı sigortalara ilişkin primler ile ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin anlaşılması, özellikle rekabetçi piyasalarda uygun fiyatlama seviyelerinin belirlenmesi, kârlılığın tahmin edilmesi ve sigortalama riski ile piyasa riski arasındaki bağımlılığın düzenleyici bir bakış açısıyla izlenmesi açısından önem taşımaktadır (Boubaker ve Sghaier, 2014:2). Enflasyonist etkilerin yoğun olduğu günümüzde, fiyatların artış eğiliminin sigortacılık ile ilişkisi dikkat çekmektedir. Bu amaçla çalışmada, Türkiye'de hayat dışı sigorta primleri ile tüketici fiyat endeksi arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Enflasyon ve Sigortacılık Sektörü Arasındaki İlişki

Fiyatların genel düzeyinde bir dönem boyunca meydana gelen sürekli artışlar, enflasyon olarak tanımlanmaktadır. Fiyatların genel düzeyindeki artışların yüksek seyretmesi, iktisadi birimler için çeşitli maliyetler oluşturmaktadır (Ekmeççi, 2022:1). Enflasyon önemli bir finansal risk unsuru oluşturularak, finansal araçları etkilemektedir. Enflasyonun sermaye maliyetlerini artırması, firmaların yatırım ve büyümelerini sınırlandırmaktadır. Yüksek enflasyon dönemlerinde, elde bulunan nakit akışının genel olarak sermaye maliyetini karşılamaya yetmemesi, firmaları

sermaye harcamalarını azaltma eğilimine sokmaktadır. Enflasyon beklentilerinin yüksek olduğu ortamda, sermaye maliyetlerinde artış eğiliminin görülmesi, sermaye maliyetlerinin enflasyonun etkilerini doğrudan yansıtmaya neden olmaktadır. Enflasyon ile birlikte sermaye maliyetlerindeki artış, firma bilançolarının pasifinde özkaynaklarla dış kaynaklar arasındaki oranın değişmesine yol açmaktadır. Dış kaynakların enflasyonist ortamda daha maliyetli hale gelmesi nedeniyle firmalar özkaynaklarını artırma yoluna gitmektedir. Enflasyon dönemlerinde, fonların değer kaybetmesi, firmaların aktiflerini yerine koymasına imkân vermeyecektir. Aktiflerin kazanç sağlama gücünün sürdürülebilmesi, kazançların giderek daha fazla kısmının alıkonmasına bağlı olmaktadır. Fiyatlardaki artış, finansal araçların aktiflerden sağladıkları getiriler ile pasiflerinin maliyeti arasındaki olumlu farkın azalmasına, diğer bir ifadeyle kârlılığın düşmesine neden olmaktadır (Akbalık vd., 1998:7-8).

Enflasyon düzeyi sigorta sektörünü alacaklar, genel giderler, yükümlülükler ve varlıkların değeri yönünden farklı kanallar aracılığıyla etkilemektedir. Bilanço değerinde meydana gelen değişiklikler, muhasebeleştirme yöntemine bağlı olarak gelir tablosuna yansıtılmaktadır. Mal sigortasında enflasyon, artan değerleri yansıtmak için sigortalı meblağların düzenli olarak ayarlanmasını gerektirmektedir. Bu ayarlama, sigortalanan meblağların endekslenmesi aracılığı ile otomatik hale getirilebilir. Endeksleme, konut bedellerinden ziyade onarım/değiştirme maliyetlerinin gelişimini yansıtmalıdır. Mali sorumluluk sigortasında, artan ücret ve fiyatları yansıtmak için prim oranlarının düzenli olarak ayarlanması gerekmektedir. Sigortalı bedeller veya prim oranlarındaki bu ayarlamalar genellikle gecikmeli olarak gerçekleşmektedir. Enflasyonun ılımlı olduğu zamanlarda, bu gecikme önemli bir sorun olmayabilir ve enflasyonun düşük tahmin edildiği dönemler, enflasyonun fazla tahmin edildiği dönemlerle dönüşümlü olarak gerçekleşecektir. Enflasyon ortalamaya yakın seyrettiği sürece, zaman

içinde sistemik bir enflasyon riski olmayacaktır. Bununla birlikte, şiddetli veya uzun süreli enflasyon şoklarının olduğu dönemler sorundur. Oran düzenlemesi, enflasyonun yükseldiği dönemde primlerin tam olarak ayarlanmasını kısıtlamaktadır ancak düşen enflasyon için tam bir düzeltme gerektirmesi nedeniyle de bir risk taşımaktadır (Karl vd., 2010:7).

Gelecekteki daha yüksek bir fiyat düzeyi, bir bireyin emek geliri ve bugünkü sabit değerli varlıkların reel değerini değiştirmeden bırakırken, bir sigorta sözleşmesinin bugünkü reel değerini azaltacaktır (Fortune, 1972:318). Bir sigorta şirketi yatırım portföyünü yapılandırarak, enflasyonun sigorta karlılığı üzerindeki olumsuz etkisini ortadan kaldıracaktır (D'arcy, 1982:182).

Yüksek enflasyon tek başına sigorta şirketlerinin alacaklarını etkilerken, diğer ekonomik ve finansal değişkenlerle etkileşimi daha karmaşık bir risk değerlendirmesi yapılmasına yol açabilir. Örneğin, geleneksel Phillips (1958) eğrisi, talep yönlü enflasyona düşük işsizliğin eşlik edebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, bir sigortacının enflasyondan kaynaklanan daha yüksek hasarlarla karşı karşıya kalabileceği bir zamanda, bu etkiler, engellilik ve işçi tazminat taleplerini etkileyebilecek daha düşük işsizlikle dengelenebilir. Düşük işsizlik, poliçe adetleri ile sigortalıların muhafaza edilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, borsada olumlu etkilere yol açarak sigorta şirketlerinin yüksek talep enflasyonu riskini daha da azaltabilir (Ahlgrim ve D'arcy, 2012:6).

Türkiye'de Sigortacılık Sektörü

Türkiye'de sigorta alanında yasal ve kurumsallaşma yönünden birçok önemli adım Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte hayata geçirilmeye başlanmıştır (TSB, 2022:10). 2000'li yıllara kadar sigortacılık sektörüyle ilgili kanun ve yönetmelikler çıkarılmış ancak sigorta şirketlerinin sayısında kayda değer bir artış gözlenmemiştir. 2000 sonrasında finansal kesime yönelik bankacılık sektöründeki düzenlemelerle birlikte sigorta sektörüyle ilgili düzenlemelere de gidilmiştir. 1999

Marmara Depremi sonrasında yaşanan yüksek kayıplar, 2000 yılında zorunlu deprem sigortasını yürütmek üzere DASK'ın kurulmasına yol açmıştır. 2001 yılında bireysel emeklilik sistemi ile ilgili olarak Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu, 2005 yılında Tarım Sigortası Kanunu, 2007 yılında Sigortacılık Kanunu çıkarılmıştır. 2008 yılında Sigorta Bilgi Merkezi (trafik, sağlık, hayat ve sigorta hasar takibi), Sigorta Tahkim Komisyonu, Sigortacılık Eğitim Merkezi ve Güvence Hesabı faaliyete başlayarak sektörel gelişmeyi sağlamak hedeflenmiştir (Orhaner, 2013:160-161; Gencer Çelik, 2020:8).

Düşük gelir seviyesi ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler, Türkiye'de sigortacılık sektörünün gelişmesindeki olumsuz unsurlar olarak görülmektedir. Özellikle son yıllardaki nüfus artışı ve fiyatların yukarı yönlü eğilimi, gelir dağılımını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca tüketim kaynaklı büyüme potansiyeli ve işsizlik oranının aşağı çekilememesi nedeniyle, sigorta ürünlerine olan talebin azaldığı düşünülmektedir (Özüdoğru ve Çetin, 2017:64).

Bu olumsuzluklarla birlikte Türkiye'de sigorta sektörünün özellikle son yıllarda sürekli bir gelişme gösterdiği söylenebilir. Sektör göstergeleri dikkate alınarak sigortalı ve poliçe sayıları, prim üretimleri, hayat-dışı sigorta şirketlerinin finans sektörünün toplam aktif büyüklüğü içindeki payı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Benzer durum hayat branşlarında ve bireysel emeklilik sistemi verilerinde de geçerlidir. Yerli ve yabancı sermayenin Türkiye sigorta sektörüne olan ilgisinin artması ve ekonomideki büyüme potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye sigorta sektöründeki gelişmenin istikrarlı şekilde devam edeceği beklenmektedir. Bu durum, sektördeki rekabeti ve fiyatlandırma politikalarını etkilemektedir (Attila ve Gülay, 2022:35).

2021 yılı itibarı ile, Türkiye sigorta ve bireysel emeklilik sektöründe 41 hayat dışı, 21 hayat ve emeklilik, 3 ise reasürans olmak üzere faaliyet gösteren toplam 65 şirket bulunmaktadır. Sektörün hayat dışı ve hayat branşlarında toplam prim

üretimi 2021 yılı itibarı ile 104,9 milyar TL'ye, bireysel emeklilik fon büyüklüğü toplamı 244,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sigorta sektörünün toplam prim üretimi (104,9 milyar TL) ile birlikte toplam BES ve OKS katkı payları (33 milyar TL) dikkate alındığında, 2020 yılında %2,2 olan penetrasyon oranı 2021 yılı itibarı ile yaklaşık %1,91 seviyelerine gerilediği görülmüştür. Aktif büyüklüğünün 427 milyar TL'ye ulaştığı sigorta sektörünün, gelişen ülke dinamiklerine paralel olarak büyüme potansiyelinin bulunduğu gözlemlenmektedir. Özellikle hayat dışı ve bireysel emeklilik sisteminde ilerleyen yıllarda beklenen büyümenin, sektöre önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir (TSB, 2022:10-11).

Literatür Araştırması

Sigorta sektörüne yönelik teorik ve ampirik araştırmaların temeli, sigorta talebinin belirleyicilerine odaklanan çalışmalara dayanmaktadır. Ampirik çalışmalar, ağırlıklı olarak muhtelif ülkelerdeki sigorta sektörünün iktisadi ve finansal etkilerini analiz etmektedir (Brokešová vd., 2014:473). Son dönemde özellikle sigorta sektörünü temsil eden unsurlar ile başta ekonomik büyüme olmak üzere makroekonomik göstergelerin ilişkisinin araştırıldığı görülmektedir.

Ehiogu vd. (2018), Nijerya'da enflasyon oranının sigorta penetrasyonu üzerinde pozitif ancak önemsiz etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Li (2021), Çin'de hayat sigortası fiyatı üzerinde milli gelir, enflasyon, devletin sosyal güvenlik harcamalarının önemli olduğunu göstermiştir. Bu sonuç doğrultusunda ekonomik gelişme ve tüketim düzeyinin iyileşmesi ile birlikte hayat sigortası ürünlerine yönelik talebin hızla geliştiğine vurgu yapmıştır.

Tunay ve Tunay (2013), Türkiye sigortacılık sektörünün finansal krizlerden nasıl etkilendiğini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda sektörün sigorta prim üretimi, kârlılık, menkul değer portföyleri yönünden krizlerden negatif, büyümeden pozitif etkilendiği belirlenmiştir. Şamiloğlu vd. (2019), Türkiye'de işsizlik azalışının istihdam ve

sigorta sistemi katkı payını artırdığı yönünde ulaştığı bulgular çerçevesinde, sigortacılık alanındaki gelişmelerin iktisadi değişkenleri olumlu yönde etkileyerek ekonomik gelişmeyi destekleyeceğini savunmuştur. Eren ve Çütçü (2021), sigorta primleri ve seçili makroekonomik değişkenlerle yaptığı analizle, uzun dönemli ilişki olmadığını göstermiş; sadece ekonomik büyümeden sigorta primlerine doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğunu belirlemiştir. Öner (2022), Türkiye'de katılım sigortacılığı ve büyüme arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi olduğu, tüketici güven endeksi ile nedensellik ilişkisi olmadığına yönelik bulgulara ulaşmıştır. Göksu ve Mere (2022) çalışmasında, Türkiye'de sigorta yoğunluğunun iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ve ekonomik büyümeyle kısa ve uzun dönemde benzer yönde ilişkili olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Değişkenler arasında, iktisadi hoşnutsuzluk endeksinden sigorta yoğunluğuna, büyümeden sigorta yoğunluğu ve iktisadi hoşnutsuzluk endeksine doğru nedensellik ilişkisinin olduğu görülmüştür.

Arena (2008), 55 ülke için hayat ve hayat dışı sigortanın ekonomik büyüme üzerinde pozitif ve anlamlı etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Çelik ve Kayalı (2009), 31 Avrupa ülkesi için sigorta talebini belirleyen unsurları araştırmıştır. Sonuçlar, nüfus ve gelirin hayat sigortası talebini pozitif, eğitim düzeyi ve enflasyonun hayat sigortası talebini negatif yönde etkilediğini göstermiştir. Ege ve Saraç (2011), 29 ülkede sigortacılık ve büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Analiz sonucunda ilgili ülkeler için sigorta sektörü ve ekonomik büyüme arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermiştir. Chen vd. (2012), 60 ülke için yaptığı araştırmada, hayat sigortası piyasasının gelişiminin ekonomik büyüme üzerindeki olumlu etkisini göstermiştir. Sigorta büyüme bağlantısında özellikle, farklı koşullara sahip ülkeler arasında değişiklik olduğuna yönelik bulgulara ulaşmıştır. Bunu, ekonomik büyüme üzerindeki olumlu etkinin orta gelirli ülkelerde hafiflerken, düşük gelirli ülkelerde daha da arttığı

şeklinde yorumlamıştır. Boubaker ve Sghaier (2014), 14 gelişmiş ülkede faiz ve enflasyon oranının hayat dışı sigorta primleri üzerindeki ampirik etkisini incelemiştir. Sonuçlar, enflasyon oranının değerine bağlı olarak, faiz ve enflasyonun hayat dışı sigorta primleri üzerinde farklılaşan bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Alhassan ve Biekpe (2014), 8 Afrika ülkesinde sigorta penetrasyonu ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Sonuçlar Kenya, Mauritius, Fas, Nijerya ve Güney Afrika ülkeleri için sigorta piyasası faaliyetleri ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli ilişkinin varlığını göstermiştir. Fas'ta çift yönlü, diğer ülkelerde ise sigorta piyasasının gelişmesinden ekonomik büyüme tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğu belirtilmiştir. Brokešová vd. (2014), merkezi planlı ekonomilerden piyasa ekonomilerine geçiş süreci yaşayan ülkelerde özel sigorta sektörünün gelişimini belirleyen faktörleri incelemiştir. Ayrıca, bu faktörlerin gelişmiş ekonomilerde önemli olanlardan farklı olup olmadığını da araştırmıştır. Geçiş ekonomileri arasından Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti'ni örneklem olarak seçmiştir. Sonuçlar, bu ülkelerde sigorta sektörünün gelişmesinde ekonomik belirleyicilerin önemli etkisi olduğu yönündedir. Burić vd. (2017), Batı Balkan ülkelerinde hayat sigortası primlerini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Analiz sonuçları GSYİH ve ücretlerin hayat sigortası talebi üzerinde önemli ve pozitif, işsizlik oranı ve faiz oranının ise negatif etkisi olduğunu göstermiştir. Tunay vd. (2020), gelişmiş ve gelişmekte olan 30 için yaptığı analizde ekonomik dalgalanmaların sigorta faaliyetlerini önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymuştur. Hayat sigortası primleri, ekonomik dalgalanmalara karşı daha az duyarlı bulunmuştur. Hayat dışı sigorta primleri, gelir ve satın alma gücü değişkenlerinden etkilenmektedir. Hodula vd. (2020), 24 Avrupa ülkesi için hayat ve hayat dışı sigorta sektörlerinde brüt prim büyümesinin belirli makro-finansal faktörler ile ilişkisini araştırmıştır ve hayat ve hayat dışı primlerin iş çevrimi ile birlikte

hareket ettiğini, daha yüksek tasarruflar ve daha gelişmiş bir finansal sistem ile pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, piyasa yoğunlaşmasının sadece hayat sigortası için önemli olduğunu, fiyat kanalının ise sadece hayat dışı sigorta için önem arz ettiğini göstermiştir.

Ekonometrik Analiz

Bu çalışmada Türkiye'de hayat dışı sigortacılık ve enflasyon ilişkisini araştırmak üzere 1983-2021 yıllarına ait veriler kullanılarak analiz yapılmıştır. Analizde sigorta sektörünü temsilen hayat dışı sigorta prim üretimi (USD milyon \$) ($lhdspt_t$ ile gösterilmiştir) kullanılırken, tüketici fiyat endeksi (%) (enf_t ile gösterilmiştir) enflasyon

yonu temsilen analize dahil edilmiştir. Hayat dışı sigorta prim üretimi değişkeninin doğal logaritması ($lhdspt_t$) alınmıştır. Analizde kullanılan değişkenlerin serilerine OECD veri tabanından ulaşılmıştır.

Ekonometrik analizlerde sahte regresyon probleminden kaçınmak için birim kök testlerine başvurulmaktadır. Birim kökün varlığı durumu ayrıca yapılacak analizde uygun testlerin yapılması için önem arz etmektedir (Sarıkovanlık vd., 2019:19). Değişkenler arasında birim kökün varlığını araştırmak üzere Dickey ve Fuller (1981) tarafından geliştirilen, Augmented Dickey Fuller (ADF) birim kök testi kullanılmıştır. ADF birim kök test sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo-1 ADF Birim Kök Testi

	Sabitli Model		Sabitli ve Trendli Model		Düzyer Modeli	
	ADF Test İstatistiği	Olasılık Değeri	ADF Test İstatistiği	Olasılık Değeri	ADF Test İstatistiği	Olasılık Değeri
$lhdspt$	-1.799	0.375	-8.820	0.954	3.228	0.999
enf	-1.074	0.715	-2.114	0.521	-0.801	0.362
$\Delta lhdspt$	-5.926***	0.000	-6.340***	0.000	-4.610***	0.000
Δenf	-6.205***	0.000	-6.089***	0.001	-6.263***	0.000

Not: *** işareti %1 önem seviyesinde durağanlığı göstermektedir.

ADF birim kök testi sonucuna göre, seriler birim köke sahiptir I (1). Seriler birim köke sahip olduğunda eşbütünleme analizi yapılabilir. Eşbütünleşme testinden önce değişkenler için

uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesi gerekmektedir (Sarıkovanlık vd., 2019:137). Gecikme uzunluğu Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo-2 Gecikme Uzunluğu

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-214.6566	NA	578.6819	12.03648	12.12445	12.06718
1	-114.5128	183.5970*	2.773682*	6.695155*	6.959075*	6.787270*
2	-112.3723	3.686374	3.084291	6.798462	7.238328	6.951987
3	-111.7618	0.983542	3.747337	6.986769	7.602582	7.201704

Not: * işareti kriterler tarafından belirlenen gecikme düzeyini göstermektedir.

LR (Sequential modified LR test statistic), FPE (Final prediction error), AIC (Akaike information criterion), SC (Schwarz information criterion) ve HQ (Hannan-Quinn information criterion) bilgi kriterlerine göre optimal gecikme uzunluğu 1 olarak belirlenmiştir.

Analizde değişkenler arasındaki uzun dönem ilişkisini belirlemek üzere Johansen (1988) ve Johansen ve Juselius (1990) tarafından geliştirilen Johansen eşbütünleşme testine başvurulmuştur. Eşbütünleşme test sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo-3 Johansen Eşbütünleşme Testi

İz İstatistiğine Göre Eşbütünleşme Testi					
H_0	H_1	Özdeğer İstatistiği	İz İstatistiği	%5 Kritik Değer	Olasılık Değeri
$r=0$	$r \geq 1$	0.140076	7.909371	15.49471	0.4751
$r \leq 1$	$r \geq 2$	0.060921	2.325647	3.841466	0.1273
En Büyük Özdeğer İstatistiğine Göre Eşbütünleşme Testi					
H_0	H_1	Özdeğer İstatistiği	En Büyük Özdeğer İstatistiği	%5 Kritik Değer	Olasılık Değeri
$r=0$	$r=1$	0.140076	5.583724	14.26460	0.6670
$r \leq 1$	$r=2$	0.060921	2.325647	3.841466	0.1273

Johansen eşbütünleşme testi sonucuna göre, %5 anlamlılık düzeyinde eşbütünleşme ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Analiz sonucunda, Türkiye'de 1983-2021 yılları arasında hayat dışı sigorta primleri ve enflasyon arasında ilişki bulunmadığına yönelik kanıt elde edilmiştir. Bu sonuç, Ehiogu vd. (2018) ve Eren ve Çütçü (2021)'nin elde ettiği analiz bulgularını destekleyici olmuştur.

Sonuç

Sigortacılık sektörünün makroekonomik değişkenlerle ilişkisinin araştırılması önemli görülmektedir. Bu alanda yapılan ampirik çalışmalar son dönemde artmıştır. Türkiye'de sigorta ürün talebini olumsuz etkileyen koşulların varlığı, bir bütün olarak sigortacılık sektörünün makroekonomiye sağlayacağı katma değeri görmeyi zorlaştırmaktadır (Özüdoğru ve Çetin, 2017:64). Diğer yandan Türkiye yakın geçmişte nispeten ılımlı bir enflasyon eğilimi göstermiştir. Ancak mevcut ortamda enflasyonun tarihsel gelişimi

dikkate alındığında, enflasyona zemin hazırlayan koşulların varlığından söz etmek mümkündür.

Türkiye'de enflasyonist baskıların artması ve reel satın alma gücündeki azalma, bireylerin servetlerini istikrarlı değeri olan aktiflere yatırmaya yönlendirmekte ve fonlar mali sistemin dışına çıkmaktadır. Fonların özellikle para ikamesi, altın, gayrimenkul ve dayanıklı tüketim mallarına kayması, birimlerin enflasyondan korunma çabasını göstermektedir. Karar birimlerinin enflasyon konusundaki beklentilerinin çabuk değişmeyeceği göz önünde bulundurulursa, karar seçeneklerinin giderek daralması söz konusu olabilir. Bu nedenle özellikle mali araçlar faaliyetlerini, yüksek ve kronik enflasyon koşullarında sürdüreceği bir yapı çerçevesinde yürütmelidir (Akbalık vd., 1998:16-17). Sigortacılar, yatırım karmasını belirlemede büyük ölçüde takdir yetkisine sahip olduklarından, yatırım portföylerini, enflasyonun aracılık kâr marjları üzerindeki olumsuz etkilerini dengelemek üzere yapılandırılmalıdır (D'arcy, 1982:163).

Bu çalışmada hayat dışı sigorta primleri ve enflasyon arasındaki ilişki araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar bu iki değişken arasında uzun dönemli ilişki bulunmadığına yönelik kanıt sunmuştur. Sigorta şirketlerinin olası enflasyonist oluşumlara karşı tedbirli olmasının kırılğan özelliği yüksek olan Türkiye ekonomisi için büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Sigortacılık sektörünün gelişmesinde kârlılığın devamlılığı açısından enflasyonist hareketlerin dikkate alınması

gerekliği ön planda tutulmalıdır. Ayrıca sigorta sektörünün gelişmesi yönünde yapılan her bir girişim, sektörün iktisadi gelişmelerle uyumunu destekleyecek boyut sağlayacaktır.

Dr. Öğretim Üyesi Şerife Merve KOŞAROĞLU
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

Kaynakça

- Ahlgrim, K. C., & D'Arcy, S. P. (2012). *The Effect of Deflation or High Inflation on the Insurance Industry*. Canadian Institute of Actuaries, and Society of Actuaries, Access Address <https://www.soa.org/globalassets/assets/files/research/projects/research-2012-02-effect-deflation-report.pdf>, Date of access: 07.02.2023.
- Akbalık, M., Tunay, K. B., & Uzuner, M. T. (1998). *Yüksek Enflasyonlu Ülkelerde Özel Hayat Sigortacılığı Uygulamaları ve Türkiye Üzerine Çözüm Önerileri*. *Reasürör*, 30, 6-27.
- Alhassan, A. L., & Biekpe, N. (2014). *Insurance Market Development and Economic Growth Exploring Causality in 8 Selected African Countries*. *International Journal of Social Economics*, 43(3), 321-339.
- Arena, M. (2008). *Does Insurance Market Activity Promote Economic Growth? Across-Country Study For Industrialized and Developing Countries*. *The Journal of Risk and Insurance*, 75(4), 921-946.
- Attila, İ., & Gülay, A. (2022). *Türkiye'de Sigorta Prim Üretimlerinin Dünya Sigortacılık Sektöründeki Yeri*. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 4(8), 30-45.
- Boubaker, H., & Sghaier, N. (2014). *How Do the Interest Rate and the Inflation Rate Affect the Non-Life Insurance Premiums?* *Ipag Business School Working Paper Series*, 2014-282.
- Brokešová, Z., Pastoráková, E., & Ondruška, T. (2014). *Determinants of Insurance Industry Development in Transition Economies: Empirical Analysis of Visegrad Group Data*. *The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice*, 39(3), 471-492.
- Burić, M. N., Smolović, J. C., Božović, M. L., & Filipović, A. L. (2017). *Impact of Economic Factors on Life Insurance Development in Western Balkan Countries*. *Proceedings of Rijeka Faculty of Economics, Journal of Economics and Business*, 35(2), 331-352.
- Chen, P. F., Lee, C. C., & Lee, C. F. (2012). *How Does The Development of The Life Insurance Market Affect Economic Growth? Some International Evidence*. *Journal of International Development*, 24, 865-893.
- Çelik, S., & Kayalı, M. M. (2009). *Determinants of Demand for Life Insurance in European Countries*. *Problems and Perspectives in Management*, 7(3), 32-37.
- D'arcy, S. P. (1982). *A Strategy For Property-Liability Insurers in Inflationary Times*. *CAS Discussion Paper*, 69, 163-186.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). *Likelihood Ratio Statistics for Autoregressive Time Series with a Unit Root*. *Econometrica*, 49(4), 1057-1072.
- Ehiogu, C.P., Onyekachi R, E., & Sunday C, N. (2018). *Effect of Inflation Rate on Insurance Penetration of Nigerian Insurance Industry*. *International Research Journal of Finance and Economics*, 170, 66-76.
- Ege, İ., & Saraç, T. B. (2011). *The Relationship Between Insurance Sector And Economic Growth: An Econometric Analysis*. *International Journal of Economics and Research*, 2(2), 1-9.
- Ekmekçi, U. (2022). *Enflasyon Nedir? Güncel Ekonomik Sorunlar: Enflasyon Açmazı*, Ed. Uzunoğlu, S., Sönmezler, G., & Gündüz, İ. O., *Literatür Yayınları, Ankara*.
- Eren, M. V., & Çütçü, İ. (2021). *Sigortacılık Sektörü ile Seçili Makroekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği*. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 130-140.

- Fortune, P. (1972). *Inflation and Saving through Insurance: Comment. The Journal of Risk and Insurance*, 39(2), 317-326.
- Hodula, M., Janků, J., Časta, M., Kučera, A. (2020). *On the Determinants of Life and Non-Life Insurance Premiums. Czech National Bank Working Paper Series*, 8/2020.
- Gencer Çelik, G. (2020). *Türkiye'de Sigortacılık: Etkinlik, Rekabet ve Karlılığın Ampirik Analizi. Gazi Kitabevi, Ankara.*
- Göksu, S., & Mere, M. (2022). *İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi ve Ekonomik Büyüme Sigortacılık Sektörü Üzerinde Etkili Mi? Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(82), 680-689.
- Johansen, S. (1988). *Statistical Analysis of Cointegration Vectors. Journal of Economic Dynamics and Control*, 12(2-3), 231-254.
- Johansen, S., & Juselius, K. (1990). *Maximum Likelihood Estimation Inference on Cointegration with Applications to the Demand for Money. Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 52(2), 169-210.
- Karl K., Holzheu, T., & Laster, D. (2010). *The Impact of Inflation on Insurers. Sigma, Swiss Re, No.4.*
- Li, Y. (2021). *Analysis on Factors Affecting Life Insurance Demand in China. Proceedings of the 2021 3rd International Conference on Economic Management and Cultural Industry, Advances in Economics, Business and Management Research*, 203, 212-217.
- Oke, M. O. (2012). *Insurance Sector Development and Economic Growth in Nigeria. African Journal of Business Management*, 6(23), 7016-7023.
- Orhaner, E. (2013). *Sigortacılık. Siyasal Kitabevi, Ankara.*
- Öner, M. H. (2022). *Katılım Sigortacılığı ile Ekonomik Büyüme ve Tüketici Güven Endeksi Arasındaki İlişki. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 462-471.
- Özüdoğru, H., & Çetin, Ç. (2017). *Türkiye'de Sigortacılıkta Güncel Sorunlar: Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 52(2), 57-70.
- Pehlivan, P. (2018). *Türk Sigorta Sektörünün Gelişimi ve Etkinliği. Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4(11), 486-497.
- Phillips, A. W. (1958). *The Relation Between Unemployment and the Rate of Change of Money Wage Rates in the United Kingdom: 1861-1957. Economica*, 25(100), 283-299.
- Sarıkovanlık, V., Koy, A., Akkaya, M., Yıldırım, H. H., & Kantar, L. (2019). *Finans Biliminde Ekonometri Uygulamaları, Ankara, Seçkin Yayıncılık.*
- Şamiloğlu, F., Eser, F., & Bağcı, H. (2019). *Türkiye'de Sigortacılık Sektörünün Makroekonomik Değişkenlerle Olan İlişkisi. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 24-40.
- TSB, Türkiye Sigorta Birliği (2022). *Türkiye Sigortacılık Sektörü Ekonomik Etki Analizi. Erişim Adresi: https://www.tsb.org.tr/media/ckeditor_uploads/2022/12/06/turkiye-sigortacilik-sektoru-ekonomik-etki-analizi-raporu.pdf, Erişim Tarihi:06.03.2023.*
- Tunay, N., & Tunay, K. B. (2013). *Finansal Krizler ve Sigortacılık: Deneysel Bulguların Işığında Türk Sigorta Sektörüne Dair Değerlendirmeler. Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, 35(2), 81-104.
- Tunay, N., Çamlıbel, F., & Tunay, K. B. (2020). *Ekonomik Dalgaların Sigorta Şirketlerinin Pazar Payları ve Prim Üretimleri Üzerindeki Etkileri. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 95-101.

İskenderun Limanı Yangını'nın Yük Sigortaları Açısından Genel Bir Değerlendirmesi

06 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık merkezli 7,7 büyüklüğünde ve Elbistan merkezli 7,6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiştir.

Deprem, Kahramanmaraş'ın yanı sıra, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elâzığ illerinde de çok sayıda can kaybına ve yıkıcı maddi hasarlara yol açmıştır.

Ekonomik sonuçları itibarıyla çok geniş kesimleri etkileyen söz konusu deprem İskenderun Limanı'ndaki yangın nedeniyle yük sigortası yaptıran çok sayıda sigortalıyı da etkilemiştir.

Hatay'ın İskenderun ilçesinde bulunan İskenderun Limanı, İskenderun Körfezi'nin doğusunda yer almaktadır ve sahası bir kilometrekare olan uluslararası bir yük limanıdır. Söz konusu limanda 6 Şubat 2023 tarihindeki depremin ardından devrilen konteynerden kaynaklandığı düşünülen yangın sonucu, çok sayıda konteyner içindeki yükü ile birlikte yanmıştır. Liman halihazırda kapalıdır ve hasar tespit çalışmaları devam etmektedir. Bu yazıda Hatay'ın İskenderun ilçesindeki limanda deprem sonrası çıkan yangının yük sigortaları teminatı ve kümül riski bakımından genel bir değerlendirilmesi yapılacaktır.

Yük Sigortalarında Deprem Teminatı

Deprem sonucu çıkan yangın¹ zararı yük sigortacılarının karşısına özellikle malın yanma

¹Yangın zarara yol açabilen büyük ateş şeklinde tarif edilebilir. Birçok şekilde çıkabilen yangının, gemide veya limanda/depoda meydana gelmesi sonucunda yükün zarar görmesi çok karşılaşılabilen bir durumdur. Yangın riski yük sigortalarında istisna edilen herhangi bir riziko (savaş gibi) ya da sigortalının kasti bir eylemi veya malların gizli kusuru (yükün kendi kendine kızışması gibi) olmadıkça temin edilir. Ayrıca yangını söndürmek için kullanılan su ve yangın dumanının yüke verdiği zarar da teminat kapsamına dahil edilir.

hasarı ve yangının söndürülmesi için sıkılan suyun neden olduğu hasar ile yangın külünün, isinin yol açtığı kirlenme hasarı olarak çıkacaktır. Diğer taraftan ülkemizde genel olarak görülmesi de deprem sonrası volkanik patlama veya deniz depremi, tsunami sonrası taşıma aracındaki (gemi/kamyon gibi) veya limandaki yüklerin zararı da sigortacıların karşısına çıkabilmektedir.²

Deprem, yer altındaki boşlukların çökmesi, volkanik patlama ve toprağın içindeki ani enerji boşalması nedeniyle yer kabuğunun, kırılma ve kayma şeklinde doğal şekil değişikliklerine uğramasıdır. Nakliyat yük sigortalarında deprem riski ise daha çok depremin denizin altında oluşturduğu çok büyük dalgalar (tsunami) ve kara ayağındaki limanlar bakımından önem taşımaktadır. Deprem riski bir doğal afet olarak (act of god) genel manada, sigortanın klasik tekniği içinde sigortalanamaz nitelikte görülse de nakliyat yük sigortacıları depremlerin meydana gelme sıklığının az olmasını ve sorumluluklarının deprem riski (olayı) itibarıyla toplam olarak belli bir tutarla sınırlanabilmesi hususlarını göz önüne alarak teminat sunabilmektedir.

Türkiye sigortacılık uygulamasında Emtia (Yük) sigortası poliçeleri, Türk Ticaret Kanunu

²Örneğin, sigortalı yük, 2010 yılının Nisan ayında varma yeri İzlanda'ya ulaştığında kamyondaki yükün deprem sonrası volkanik patlama ile yanardağ küllerinin kamyonu, dolayısıyla yüke girerek hasarlanmasına (kirlenmesine) yol açması söz konusu olmuştur. Deniz depremi, tsunami zararı ile ilgili olarak ise ıslanma ve kaybolma zararı görülmektedir. Örneğin, sigortalı "gıda maddesi" 1 Mart 2010 tarihinde Talchuan (Şili) Limanı'na ulaşıyor, aynı gün 8,8 büyüklüğünde bir deprem ve sonrası ortaya çıkan tsunami sonucu gemide bulunan yükler deniz suyuyla ıslanıyor. Diğer bir örnek ise sigortalı "elektronik malzeme", Sendai (Japonya) Limanı'na getiriliyor, gümrük işlemleri için beklerken 11 Mart 2011 tarihinde meydana gelen 8,9 büyüklüğündeki deprem ve sonrası ortaya çıkan tsunami sonucu sigortalı yük kayboluyor.

ve Emtia Sigortaları Genel Şartları'na tabi olarak yapılmakta ve İngiliz Standart Enstitü Yük Klozları -ICC (A) (B) (C)- özel şart olarak eklenmektedir.

İnsan iradesi, gücü ve müdahalesi ile önüne geçilemeyen, deprem gibi bir doğal afet Nakliyat Yük sigortaları -Standart Enstitü Yük Klozları ICC (C) haricinde- teminata dahil kabul edilmektedir.

Emtia genel şartlarında deprem teminatı, gerek teminat maddesinde (özel olarak) gerekse istisnalar arasında sayılmamıştır. Özel standart şartlara bakılacaktır. İngiliz Standart Enstitü Yük Klozları'nın ICC (A) sürümünde, teminat maddesinde, "all risk"-bütün rizikolar- klozunda da tüm riskler teminat altında değerlendirilmektedir (temin edilen riskler tek tek sayılmamakta genel teminat verilmekte). Diğer bir deyişle riziko özelliği (ani, beklenmeyen, tesadüfi) gösterdiği takdirde ve istisnalar arasında da sayılmamışsa, deprem riski teminat kapsamında kabul edilmektedir. ICC (B)'de deprem teminatı, teminat maddesinde, teminat altına alınan riskler arasında (özel olarak) sayılmaktadır.

Yük Sigortalarında Kümüül Riski

Yük sigortalarında sigorta korumasının genel olarak, sigortalı yükün taşınmak üzere poliçede yazılı olan depo veya istif yerini terk ettiği anda başlayacağı; korumanın taşımanın alışılmış yolu boyunca devam edeceği; varma yerinde alıcıya teslimi ya da yükün, son boşaltma limanında gemiden tahliyesinin tamamlanmasından sonra 60 günün geçmesi ile sigortanın sona ereceği ifade edilmektedir.

Farklı sigortalılara ait yükün farklı gemilerle gelmesi, aynı liman veya ara depolarda bekleme ve bu süreçte yangın, fırtına, deprem gibi risklerin meydana gelmesi sigortacıları/reasürörleri birikim/kümüül riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. Herhangi bir hasar anında sigorta şirketinin aynı veya farklı sigortalılara ait aynı veya farklı tarihlerde gelmiş limanda/depoda bekleyen yükleri etkilenir. Bu kapsamda not edilebilecek olumlu bir nokta ise limanda/depoda bekleme

sırasındaki kümül tehlikesini azaltan "limana/depoya giriş çıkış" işlemleridir.

Kümüül (birikim), deprem gibi bir riskin (olayın), sonuçlarının hissedildiği süreç içerisinde çok sayıda sigorta konusunun etkilenmesini ifade eder ve kümül durumu, reasürans koruması açısından sigorta şirketleri için, reasürans iş kabulü açısından ise reasürans şirketleri için son derece önemlidir.

Deprem, sel, fırtına gibi doğal bir felakete bağlı olarak meydana gelen ve farklı sigortalı menfaatleri etkileyerek bir dizi hasara yol açan söz konusu süreç nedeniyle reasürans şirketleri sorumluluklarını, reasürans anlaşmalarına koydukları "doğal afet/katastrofi olay/event" başına limit ile sınırlamaktadır. Söz konusu sınırlama, hasar tutarı, zaman ve coğrafi yer bakımından olmaktadır. Buna göre reasürans anlaşmasında doğal afet/katastrofi (olay) limitini aşan hasar talepleri sigorta şirketinin sorumluluğunda kalacaktır. Örneğin bir deprem olayı nedeniyle sigorta şirketinin reasürans korumasına 15 milyon TL'lik hasar ödemesi isabet etse bile, sigorta şirketinin reasürans anlaşmasındaki deprem (olay) limiti -örneğin 10 milyon TL ise- reasüröründen talep edebileceği azami tutar 10 milyon TL olacaktır.

Deprem sonrasında İskenderun Limanı'ndaki hasar tespit çalışmaları devam ettiği ve somut veriler olmadığı için söz konusu hasarla ilgili kümül risk değerlendirmeleri sadece tahmine ve varsayıma dayanmak zorundadır. Buna göre sigorta şirketlerinin İskenderun Limanı'ndaki kümül riski, gemideki yükler (deniz üzerinde) ve limanda bekleyen/depolanan (karada) yükleri kapsayacaktır.

Varsayımımız, deprem sürecinde gemideki ve limandaki yüklerin tamamının konteyner içine istif edilmiş tahmini 5.000 adet konteyner yükü olduğu ve bunların tamamının 5.000 adet yük sigorta poliçeleri ile sigorta şirketlerinin sorumluluğu altında bulunduğu yönündedir. Deprem sonucu yangına maruz kalabilecek tam hasarlı konteyner sayısının azami 2.500 adet, kısmi hasarlı

konteyner sayısının ise 1.250 adet olduğunu varsaymaktayız. Sigorta şirketlerinin kümül riskine ilişkin sorumlulukları şu şekilde hesaplanabilecektir: 2.500 adet tam hasarlı konteyner zararı, 1 konteynerdeki tam yük bedelinin 50.000 ABD doları olduğu varsayılarak, 125 milyon ABD doları, 1.250 adet kısmi hasarlı konteyner zararı ise 1 konteynerdeki kısmi zarar tutarı 12.500 ABD doları varsayılarak, 15.625.000 ABD doları yapmaktadır. Bu varsayımlar ışığında toplamda, sigorta şirketlerinin deprem sonucu yük yangın zararı nedeniyle oluşacak kümül riski sorumluluğu 140.625.000 ABD doları olmaktadır.

Sonuç

Nakliyat sigortacıları 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlere bağlı yangın riskinin yol açtığı kümül yük hasarlarını ilk kez tek bir yer (İskenderun Limanı) itibarıyla kayda değer ölçüde deneyimlemiştir. Zira 7,4'lük 1999 Marmara Depremi'nde yük sigortaları ile ilgili olarak Marmara Bölgesi'ndeki (İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ vs.) limanlarda ve fiktif depolarda meydana

gelen hasarlar yük sigortaları açısından kayda değer bir kümül riski oluşturmamıştı.

6 Şubat 2023 tarihli depremler ve buna bağlı olarak çıkan yangın bizlere, topraklarının %92'si deprem kuşağında olan Türkiye'de, tacirlerin gerek gemilerdeki yükleri gerekse de limanlarda/depolarda bekleyen yükleri için deprem gibi önemli bir doğal afetin olumsuz ekonomik sonuçlarına maruz kalabileceklerini net bir şekilde göstermiştir. Dolayısıyla ülkemizin artan dış ticaret hacmine bağlı olarak mal varlıklarını korumak isteyen tüccarlarımızın Nakliyat Yük sigortalarının önceliğini ve önemini giderek daha fazla göz önünde bulundurmaları uygun olacaktır.

Bülent AKYÜZ
Nakliyat Servisi Müdürü
Milli Reasürans T.A.Ş.

2022 Yılında Türkiye Reasürans Piyasası ve Millî Reasürans

2022 yılı boyunca özellikle iklim değişikliği ile buna bağlı hava olayları nedeniyle artış gösteren doğal afet kaynaklı sigortalı hasarların yanı sıra global ölçekte devam eden enflasyonun etkisi, retrosesyon kapasitesindeki daralmanın reasürans kapasitesine de yoğun şekilde yansması, giderek artan siyasi gerilimler, enerji darboğazı, gelişmiş ülkeler de dahil pek çok bölgede karşılaşılan ekonomik sorunlar ve bunların toplumsal etkileri ile geleceğe yönelik belirsizlik gibi faktörlerin bir araya gelmesi, 2023 yılı reasürans yenileme sürecinin birçok açıdan benzeri görülmemiş bir dönem olarak kayıtlara geçmesine neden olmuştur. Neredeyse tüm bölge ve branşlarda kapasite sorunlarıyla karşılaşmış, pek çok reasürörün kapsam, sermaye maliyeti, fiyat ve şartlar açısından tatmin edici düzeyde bulmadıkları bölge ve programlara ayırdıkları kapasitelerde ciddi azaltıma gittiği, hatta bazı programlardan tamamen çıktığı görülmüştür. Reasürörlerin son yıllarda görülen kapasite ve fiyat konusundaki yaklaşımlarında müşteri, program ve branş özelinde farklılaşma eğilimlerinin daha da artarak 2023 yılı yenilemelerinde de devam ettiği gözlenmiştir. Kotasyon süreçlerinin uzadığı, kotasyon vermeye istekli reasürörlerin azaldığı, bu gelişmelerin reasürans yenilemelerinde sarkmalara neden olduğu ve birçok programda plasman sıkıntısı gerçekleştiği görülmüştür. Bu nedenle 2023 yılı Ocak yenilemeleri alışlagelenden daha geç tamamlanmıştır. Hasarlı programların fiyatlarında ciddi artışlar göze çarparken, hasarsız programlarda bile alt limitlerde artışlar ve reasürörlerin daha da yukarı çektikleri asgari fiyatları (rate on line) piyasa genelinde uyguladıkları gözlenmiştir.

Ülkemiz reasürans piyasasında primlerin Türk Lirası cinsinden olmasına rağmen limitlerin Euro olduğu programların teknik marjlarının sigorta sektöründe süregelen rekabetçi koşullar,

frekans ve sıklığı artan hasarların kur hareketleri ve enflasyonun da etkisiyle yükselen maliyet nedeniyle giderek aşınması ve artan doğal afet yükümlülüklerinin baskısı karşısında reasürörlerin azalan risk iştahından olumsuz şekilde etkilenmiştir. Plasman açısından önem taşıyan bazı reasürörlerin ciddi ölçüde kapasite azaltımına gitmesi veya programlardan bütünüyle çıkması, yenileme sürecinin uzamasına ve hem bölüşmeli hem de bölüşmesiz programlarda reasürörler lehine önemli revizyonlar yapılmasına rağmen ciddi plasman zorluklarıyla karşılaşılmasına neden olmuştur. Plasman açıklarının mevcut reasürörlerin yanısıra yeni reasürörler de dahil edilerek kapatılması sayesinde yenilemeler zor da olsa tamamlanabilmiştir.

Son yıllarda artan hasar yükü, büyük risklerde lokal kapasitenin ve trete devirlerinin yükselen payı ile piyasa şartlarındaki olumsuz seyir karşısında, reasürans kapasitesinde sürekliliğin sağlanabilmesi adına sektör genelinde Millî Reasürans'ın lider veya iştirakçi olduğu tüm tretelere uygulanmak üzere bölüşmeli Yangın ve CMI teminatlarında bulunan koasürans klozu çerçevesinde hem treteye devredilen risklerin koasürans klozuna tabi olma limiti hem de takipçi koasürör kapasite oranları azaltılmıştır. Buna ek olarak, riskli ve hasar frekansının yüksek olduğu belirlenen faaliyet grupları için sigorta bedeli ayırımı olmaksızın Yangın tretelerinin azami konservasyonunun asgari %10'u oranında bir konservasyon tutulması koşulu getirilmiştir. Piyasa genelinde yeknesak olarak uygulanan bu şartlara ek olarak, bölüşmeli reasürans buke tretelerinde branşlar özelinde konservasyon oranları piyasa genelinde %20-%50 aralığında artırılırken, portföy yapısı, risk profilleri ve büyüme trendi gibi faktörler de gözetilerek pek çok tretenin plen adetlerinde ve kapasitelerinde indirime gidilmiştir. Sektör genelinde olay limitleri, portföy yapısı, doğal afet

sorumluluklarındaki seyir ve büyüme beklentileri gibi unsurlara bağlı olarak belirlenmiş; bölüşmeli reasürans anlaşmaları kapsamındaki olay limitlerinin sektör bazında toplamı, bazı şirketlerin Euro bazındaki kümüllerinde görülen artışa rağmen plasman kaygıları ve kurun da kümüller üzerindeki etkisiyle baskılanmış ve 2022 yılına göre nispi bir düşüş göstermiştir. Komisyon ve diğer anlaşma koşullarında ise buke ve ilgili branşların performansı belirleyici olmuş; özellikle Yangın, Makine Kırılması, Elektronik Cihaz ve Sorumluluk başta olmak üzere neredeyse tüm branşlarda %2 - %10 aralığında komisyon indirimleri gerçekleşmiştir. Son yıllarda hasar frekans ve şiddetinde belirgin bir artış kaydedilen enerji santralleri, elektrik dağıtım hatları, hareketli makine teminatları gibi risklerde 2022 yılından itibaren treteler genelinde uygulamaya başlanmış daha sıkı muafiyet şartlarının devamlılığı yıl boyunca takip edilmiş ve belli risk gruplarında fiyat ve şartlarda olumlu bir gelişme kaydedildiği gözlenmiştir. 2021 yılından itibaren tretelerde norm haline gelen bulaşıcı hastalık ve siber risk istisna klozlarına ek olarak global ölçekte artan siyasi gerilim nedeniyle LMA 3100 ambargo klozu yaygın olarak trete şartı haline gelirken, politik riskler ve savaş teminatı da reasürans yenilemelerinde önemli bir gündem maddesi olmuştur.

Piyasa geneli itibarıyla 2023 yılı Ocak yenilemeleri sonrasında bölüşmeli esasta reasürans koruması alan 25 şirketin plasmanında yer alan Millî Reasürans, 21 şirketin reasürans anlaşmasında lider konumunda olup toplam prim içinde %30 piyasa payına sahiptir.

Sektörde faaliyet gösteren şirketlerin büyük bir bölümü 2023 yılında da risk portföylerini bölüşmeli esaslı buke eksedan anlaşmalarıyla korumaya devam ederken, Millî Reasürans, risk korumalarını Hasar Fazlası esasıyla düzenleyen 12 şirketten 9'unun programına iştirak etmektedir.

Bölüşmesiz anlaşmalarda 2023 yılı için alınan doğal afet teminatları her bir şirketin kümül ve model sonuçlarındaki seyir, kur hareketi ve portföylerdeki büyüme beklentilerini yansıtabilecek şekilde belirlenmiş kimi durumlarda program

yapıları gerek kur karşısında alt limit ve toplam teminatların seviyesi, gerekse maliyet göz önünde bulundurularak optimize edilmiştir. Daralan kapasite, azalan reasürör iştahı ve yükselen fiyat beklentileri karşısında sektör genelinde katastrofi programlarının alt limitleri geçtiğimiz yıla göre yukarı taşınırken, alınan toplam teminat artan ve yıl boyunca daha da artması beklenen konservasyon kümüllerine rağmen aşağı yukarı aynı seviyede kalmıştır. Reasürörlerin piyasa genelinde öngördüğü minimum fiyat beklentisi uyarınca riske göre ayarlanmış maliyet artışının, dilim veya sedan açısından farklılık göstermekle beraber, piyasa genelinde %20 - %50 aralığında artış olduğu söylenebilir. Reasürörlere ödenen primlerde nominal olarak piyasa genelinde %20'nin üzerinde bir artış kaydedilirken, asgari depo primlerindeki artış asgari depo primi oranlarının piyasa genelinde yukarı çekilmesi nedeniyle daha yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. Kapasite açısından önemli bazı reasürörlerin hisse azaltımı veya piyasayı terk etmesi nedeniyle alışlagelen döneme göre yenilemesine daha geç başlanan bölüşmesiz tretelerde de plasmanlarda zorluk yaşandığı görülse bile plasman sürecinin bölüşmeli tretelere göre görece daha hızlı tamamlandığı gözlenmiştir. Millî Reasürans'ın katastrofik hasar fazlası anlaşmalarındaki sorumluluğu ise 2023 yılı reasürans yenilemeleri itibarıyla %9 oranındadır.

Millî Reasürans'ın katılımında bulunduğu bölüşmeli reasürans anlaşmalarınca sağlanan yaklaşık 4,4 milyar Euro tutarındaki deprem olay limiti ile katastrofik hasar fazlası anlaşmalarına ilişkin toplam 4 milyar Euro civarında teminat bir arada düşünüldüğünde, (DASK ve reasürans şirketleri hariç) Türkiye sigorta piyasasının 8,5 milyar Euro'ya yakın deprem teminatına sahip olduğu görülmektedir.

Güneş KARAKOYUNLU
Yurt İçi Reasürans Kabulleri Müdürü
Millî Reasürans T.A.Ş.

Gelişmekte Olan Sigorta Piyasaları ve 2023 Yılı Ocak Ayı Yenilemeleri

Giriş

Küresel çapta artış gösteren enflasyon, merkez bankaları tarafından uygulanan sıkı mali politikalar ve Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ekonomiler üzerinde yarattığı baskı gelişmekte olan ülkelerin sigorta piyasalarını da etkilemiştir. Bu gelişmelere ek olarak, son yıllarda dünya genelinde fiyat ve şartlarda yaşanan sıkılaşma, bu piyasalar için de geçerli olmakla birlikte gelişmiş piyasalara oranla daha sınırlı kalmıştır. Bu yazımızda şirketimiz tarafından iş kabulü yapılan söz konusu sigorta piyasalarına dair güncel bilgilere ve reasürans yenilemelerine ilişkin Bölge bazında değerlendirmelere yer verilecektir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika (MENA)

Orta Doğu ve Kuzey Afrika (MENA) Bölgesi'ndeki ekonomik aktivitenin, 2022 yılında gösterdiği güçlü büyümenin ardından 2023'te keskin bir şekilde yavaşlayacağı tahmin edilmektedir. Bölge'nin GSYİH büyüme oranının reel olarak dünya ortalamasının üzerinde olacağı öngörülmeyle birlikte, 2022 yılında gerçekleşen ve son 18 yılın en yüksek seviyesi olan %6,1 oranındaki büyümenin 2023 yılında %3,5'e gerilemesi beklenmektedir. Bölge'de, özellikle Körfez Arap Ülkeleri İş Birliği Konseyi (KİK) ülkelerinin 2023 yılı genel görünümü dünyanın geri kalanına göre daha olumludur. Söz konusu durumun nedenleri

arasında petrol dışı ekonomik faaliyetlerin artması ve 2023 yılında petrol fiyatlarının varil başına 75 ile 96 ABD doları arasında değişiklik göstermesi sayılabilir. Küresel enflasyonist riskler devam etmekte birlikte, artan faiz oranları ve yavaşlayan küresel büyüme nedeniyle Bölge'deki enflasyonun düşmesi beklenmektedir. KİK ülkelerinde enflasyon oranının 2023 yılında ortalama %2,7 olacağı tahmin edilirken petrol ihraç ve ithal eden ülkeler için bölgedeki farklı ekonomik koşulların devam edeceği düşünülmektedir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesi sigorta piyasası son on yılda önemli oranda büyüme kaydetmiştir. 2020 yılında Covid-19 pandemisinden kaynaklanan karantina uygulamaları nedeniyle meydana gelen küresel ekonomik gerileme ve petrol talebindeki azalma, Bölge sigorta piyasasının büyüme hızını düşürmüştür. Bununla birlikte, 2022 yılında genel olarak iyileşen ekonomik ortam ve yerleşik nüfustaki artış ile son yıllarda yürürlüğe konan zorunlu sigortalar sebebiyle sigortaya olan talebin artması neticesinde 2022'nin ilk dokuz ayında, özellikle KİK ülkelerinde faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin toplam ciroları %20'den fazla artış göstererek 23,9 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Sınır ötesi satın almalar, stratejik iş birlikleri ve inorganik büyüme kaynaklı prim artışının %73'ü bölgedeki 8 büyük sigorta şirketi tarafından sağlanmıştır. Bununla birlikte

şirketlerin teknik kârlılığı, bir önceki yıla kıyasla gerilemiştir. Hasar ödemeleri ve yönetim masrafları, artan hareketlilik ve enflasyon nedeniyle yükseliş göstermiştir. Faiz oranlarındaki artışa rağmen sigorta şirketlerinin, yatırım gelirlerinde özellikle varlıklarını hisse senetleri ve gayrimenkul gibi yüksek risk grubunda tutan BAE, Bahreyn, Kuveyt ve Katar şirketleri başta olmak üzere, sermaye piyasasındaki oynaklık nedeniyle %4,5 oranında düşüş kaydedilmiştir. 2022 yılının ilk dokuz ayında kârlılık, giderlerdeki artış ve düşük yatırım geliri nedeniyle, 2021'in üçüncü çeyreğindeki 1,01 milyar ABD dolarlık seviyeye kıyasla, %28,6 oranında azalarak 723 milyon ABD dolar seviyesine gerilemiştir. Bölge'nin sermaye çekme çabaları sürerken, bir kısmı 2022 yılında başarılı şekilde tamamlanan, bir kısmı ise yakında tamamlanacak olan birleşme ve satın alma faaliyetleri devam etmektedir.

Bölge'nin reasürans piyasası, tedarik zincirindeki kesintiler, enflasyonist baskılar ve bazı piyasalarda artan politik dalgalanmalar gibi yeni ve çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır. Bununla birlikte standart bir yapı olmadığı için petrol ihraç ve ithal eden ülkeler için farklı ekonomik koşulların devam etmesi beklenmektedir. Bölge'de faaliyet gösteren reasürörler son yıllarda sıkılaşan piyasa koşullarından faydalanırken artan hasar enflasyonu ve büyük hasar frekansındaki yükseliş sonrası iyileşen piyasa disiplini nedeniyle devam eden fiyat artışlarına tanıklık etmişlerdir. Canlanan ekonomi, kaynakların kullanımı ve sigorta yaygınlık oranını artırma planları, reasürans alanındaki büyüme potansiyelini destekleyen faktörler olarak öne çıkmaktadır.

2022 yılında bir dizi doğal afet Bölge'de milyonlarca dolar değerinde ekonomik kayba neden olsa da sigortalı hasar sınırlı kalmıştır. 2022 yılının Ocak ayı başında Umman ve İran'da sellere neden olan şiddetli yağışlar bölgeyi etkileyen en önemli doğal afet olmuştur. 2023 yılı Ocak ayı yenileme döneminde, risk hasar frekansındaki artış nedeniyle birçok program ve trete yeniden yapılandırılmıştır. Bölüşmeli anlaşmalarda, plen

sayılarının azaltılması ve saklama paylarının yükseltilmesi de dahil olmak üzere birçok ciddi yapısal değişikliğe gidilmiştir. Şartlar, iyi performans gösteren programlar için bir önceki yıl ile aynı kalırken olumsuz sonuçlanan tretelerde reasürörler lehine değişikliğe uğramıştır. Bölüşmesiz programların saklama paylarında artış olurken hasarsız programlarda dahi fiyat artışları gerçekleşmiştir. Doğal afet reasürans kapasitesinde azalış kaydedilirken teminat kapsamında da daralma olmuştur. Hasarsız bölüşmesiz programların fiyatları %5 ile %30 arasında artarken hasar isabet eden programların fiyatlarında ise %50'ye varan fiyat artışları meydana gelmiştir.

Hindistan

Hindistan ekonomisi, zorlu dış koşullara karşı direnç göstermiş olup gelişmekte olan piyasaların birçoğuna göre küresel sorunlarla baş etme konusunda nispeten daha iyi konumlanmıştır. Kısa vadede bazı olumsuzluklara maruz kalması kaçınılmaz olan ülke ekonomisinin pandemi kaynaklı düşüş sonrası 2021 yılında ulaştığı %8,7 oranındaki güçlü büyümenin ardından reel GSYİH büyümesinin 2022 yılında %7'ye, 2023'te ise %5,4'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Hindistan sigorta piyasası prim üretimi açısından Asya Kıtası'nda dördüncü ve dünyada ise onuncu sırada yer almaktadır. Bununla birlikte ülkenin sigorta yaygınlık oranı sadece %1 olup hayat-dışı branşlarda kişi başına düşen prim üretimi 22 ABD doları ile sınırlı kalmaktadır.

Dünyanın en büyük ve en hızlı büyüyen pazarlarından biri olan Hindistan sigorta piyasasının 2032 yılına kadar altıncı sırayı alması beklenmektedir. Sigorta prim üretiminin önümüzdeki on yıl içinde nominal yerel para birimi cinsinden yıllık %14, reel olarak ise yılda ortalama %9 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Hindistan'da hayat sigortasına olan talep, risk farkındalığını artıran Covid-19 pandemisi sonucunda artış kaydetmiştir. Düzenleyici gelişmeler ve dijitalleşme sürecinin de sektör büyümesini desteklemesi beklenirken 2032 yılına kadar hayat

sigortası primlerinin yıllık %9 oranında artması ve Hindistan'ın dünyadaki beşinci en büyük hayat piyasası haline gelmesi beklenmektedir.

Hindistan deprem, tropikal kasırga, sel ve orman yangını gibi pek çok doğal afete maruz kalmaktadır. Ülkenin birçok bölgesi birden fazla riskin tehdidi altındadır. 2021 yılında Hindistan'ın doğal afet teminat açığı %95 oranında ve 2,61 milyar ABD doları tutarındadır. Dünyanın en yüksek doğal afet koruma açıklarından biri olan bu oran aynı zamanda gelişmekte olan piyasalar ortalamasının da oldukça üzerindedir. İklim değişikliğinin etkileri açısından bakıldığında ise kimi bölgeler daha yoğun yağış alırken kimi bölgeler ise büyük bir kuraklık riski ile karşı karşıyadır. Parametrik veya endeks bazlı sigorta gibi yenilikçi reasürans çözümlerinin, sigorta ürünlerini daha erişilebilir ve uygun fiyatlı hale getirerek ülkedeki bu koruma açığının kapatılmasına önemli ölçüde katkıda bulunması beklenmektedir.

Hindistan'da sigorta yaygınlık oranını artırmak, sermaye akışını desteklemek ve küçük, niş ve belli bir alanda uzmanlaşmış oyuncuların sektöre girmesini kolaylaştırmak için bir dizi düzenlemeye gidilmektedir. Sigorta düzenleyicisi kurum olan IRDAI, Hindistan'ı bir reasürans merkezi olarak geliştirmek için reformlara devam etmektedir. Hindistan hükümeti, sigorta şirketleri için doğrudan yabancı yatırım oranını %49'dan %74'e çıkararak risk bazlı sermaye uygulamasını da yürürlüğe koymayı planlamaktadır. Düzenleyici kurum, sektörde daha fazla yeniliği teşvik etmek amacıyla mevcut düzenlemelerde periyodik olarak değişiklikler de yapmaktadır.

2022 yılı Nisan ayı yenilemesinde, hasar isabet eden bölüşmesiz doğal afet programlarının fiyatları %5 ile %20 arasında artarken hasarsız programların fiyatlarında ise %5'e varan indirimler olmuştur. Şirketlerin bölüşmesiz doğal afet programlarının limitleri büyük oranda bir önceki yıl ile aynı kalmıştır. Risk programlarında ise fiyat artışları %20'yi bulmuştur. Ülkede faaliyet gösteren devlet reasürans şirketi GIC ise en büyük doğal afet kapasite sağlayıcısı olmaya

devam etmiştir. Şirketin, sigorta sektöründeki teknik sonuçları iyileştirmeye yönelik çabaları fiyat artışlarının yapıldığı yangın branşı dahil olmak üzere birçok branşta kendini göstermiştir. Ülkede GIC'ye yapılan zorunlu reasürans devri %5'ten %4'e düşürüldüğü için şirketler saklama paylarındaki artış ile farklı yöntemlerle baş etmişlerdir. Bölüşmeli programların şartlarında iyileştirmeler devam etmiş ve zarara katılım klozları programlardaki yerini korumuştur. Sigorta şirketleri program ve olay limitlerinde makul artışlar elde etmeyi başarmıştır.

Orta ve Doğu Avrupa

Orta ve Doğu Avrupa ekonomisinin, enflasyon, kısıtlayıcı finansman koşulları ve azalan tasarruflar nedeniyle iç talepte yaşanan daralmanın bir sonucu olarak 2023 yılında yavaşlayacağı ön görülmektedir. Olumsuz küresel ekonomik ortamın endüstriyel üretimi ve ihracatı sınırlaması beklenirken enerji fiyatlarındaki muhtemel dalgalanmaların ve Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan belirsizliğin devam edeceği tahmin edilmektedir. 2022 yılında, Orta ve Doğu Avrupa Bölgesi'nin %3,8 olarak gerçekleşen yıllık ortalama büyüme oranının 2023 yılında %3,3'e gerileyeceği tahmin edilmekle birlikte söz konusu oranların bölge ülkelerinin çoğu için verilen istikrarlı görünümü desteklediği söylenebilir. 2022 yılı Kasım ayında %17,5 olarak gerçekleşen Orta ve Doğu Avrupa Bölgesi enflasyon rakamının, konut fiyatlarında beklenen yükselişe bağlı olarak daha da artacağı öngörülmektedir.

Orta ve Doğu Avrupa Bölgesi'nin toplam brüt prim üretimi, 2022 yılının ilk yarısında bir önceki seneye kıyasla %7 artışla 22,17 milyar Euro'ya, aynı dönem için ödenen hasar miktarı ise bir önceki yıla oranla %11,5 artarak 12,64 milyar Euro'ya ulaşmıştır. Polonya dışında, tüm bölge piyasaları çift haneli oranlarda güçlü bir büyüme kaydederken, önceki yıla kıyasla %36 oranında büyüyen Romanya ise açık ara en çok büyüyen sigorta piyasası olmuştur. Yüksek büyüme oranları Baltık ülkeleri ve Çekya'da da kaydedilmiştir.

Polonya, Çekya, Macaristan, Romanya ve Slovenya, brüt prim üretimi açısından 2021 yılı sonundaki sıralamayı koruyarak en büyük 5 ülke arasında yer almıştır.

2023 yılı Ocak ayı yenilemelerinde, birçok bölüşmesiz doğal afet programının saklama payında artış meydana gelirken yenileme primi şartları gözden geçirilmiş ve alınan koruma miktarında yükseliş kaydedilmiştir. Bölüşmesiz risk programlarının saklama paylarında da artış gerçekleşmiş olup programlar bir önceki yıla oranla daha yüksek fiyatlandırılmıştır. Zararlı bölüşmeli anlaşmaların komisyon oranlarında indirim yapılırken olumlu sonuçlanan anlaşmaların komisyon

oranları ise bir önceki yıla kıyasla büyük ölçüde aynı kalmıştır. Hasarsız bölüşmesiz doğal afet programlarının fiyatları %10 ile %30 oranında yükselirken hasarlı programların fiyatlarında ise %50'ye varan fiyat artışları görülmüştür. Risk programlarında ise hasarsız bölüşmesiz programların fiyatları %5 ile %20 oranında yükselirken, hasarlı programların fiyatlarındaki artış %35'i bulmuştur.

Gökhan AKTAŞ
Yurt Dışı Reasürans Kabulleri Müdürü
Millî Reasürans T.A.Ş

Asya Pasifik Bölgesi'nde 2023 Yılı Ocak Ayı Yenilemeleri

Yükselişteki enflasyon, doğal afet hasarlarının yıllardır devam eden etkisi, güçlü ABD doları ve artan faiz oranlarının yanı sıra bazı reasürörlerin özellikle afet teminatları için kapasite sağlamama kararının etkisiyle Ocak ayı reasürans sektörü için her zamankinden daha zorlu bir yenileme dönemi olmuştur. Özellikle mal sigortalarına ilişkin doğal afet teminatlarında gerek fiyat gerekse risk iştahında önemli değişiklikler gözlenirken, bölüştürmeli anlaşmalara sağlanan kapasite yetersiz kalmış ve çok sınırlı seviyede ek kapasite temin edilebilmiştir.

Bölge piyasalarında bulaşıcı hastalık ve siber risk istisnaları genel olarak tüm branşlarda kabul görünürken, anlaşmaların maliyetleri artmıştır. Konservasyon oranları yukarı çekilirken teminatlarda daralma gerçekleşmiştir.

Bölge'deki en büyük piyasa olan Çin'de konservasyon oranları sedan şirketlerin üstlerinde daha fazla risk tutmaya razı olması nedeniyle artış göstermiştir. Geçtiğimiz yıl ciddi bir hasar gerçekleşmemesine rağmen, piyasa şartları reasürörler lehine sıkışmaya devam etmiş; sedan ve reasürörler arasındaki müzakerelerin uzun sürmesi yenilemelerin gecikmesine neden olmuştur. Bölüştürmeli anlaşmaların plasmanı, giderek artan sayıda reasürörün şartlarında yapılan iyileştirmeleri yeterli seviyede bulmadıkları anlaşmaları yenilememesi sebebiyle oldukça yavaş ilerlemiştir.

Hong Kong piyasasında da bölüştürmeli anlaşmaların plasmanı kapasitenin çok sınırlı olması yüzünden yavaş ilerlemiştir. Grev, Lokavt, Karışıklık, Halk Hareketleri (GLKHH) teminatının ancak belirli limitlerle sınırlandırılmak suretiyle sağlandığı anlaşma şartlarında reasürörler lehine düzenlemeler devam ettirilmiştir.

Tayvan'da 2022 yılında 2 küçük deprem ve bir sel meydana gelmiştir. 17 Eylül 2022 tarihinde

Taitung'u etkileyen Richter ölçeğine göre 6,5 büyüklüğündeki ilk deprem düşük seviyede hasara ve bazı yaralanmalara neden olurken, ilk sarsıntıdan bir gün sonra aynı bölgede gerçekleşen 6,9 büyüklüğündeki ikinci deprem daha yüksek zarara yol açmıştır. Hasarlardan etkilenen programların fiyatlarında önemli artışlar kaydedilmiştir. Bulaşıcı hastalık istisnaları ise genel olarak kabul görmüştür.

Güney Kore'de 2022 yılında yaşanan çok sayıda büyük risk ve afet hasarı, hasar fazlası programların ilk kademelerinin fiyatlarında en az %20 ile %30'luk artışlara yol açmıştır. Bölüştürmeli anlaşmaların şartları ise reasürörler lehine iyileştirilmeye devam etmiştir.

Güneydoğu Asya'da meydana gelen birkaç tayfuna ek olarak bazı büyük yangın hasarları da yaşanmıştır. Ancak hasarların etkisi sadece belirli programlarda görülmüş ve piyasa geneline yansımamıştır.

Çoğu branşta enflasyon nedeniyle artış gösteren yükümlülükler, yükselen fiyatlar ve sınırlı kapasite gibi nedenlerle genel bir prim artışı gözlenmektedir. Bu şartlarda sedan şirketler reasürans maliyetlerini kontrol altında tutabilmek amacıyla programlarını net konservasyonu artırma, daha düşük teminat alma veya bazı dilimleri satın almama gibi çeşitli aksiyonlarla yeniden yapılandırmak zorunda kalmışlardır.

Asya Pasifik Bölgesi, pandeminin etkilerinden yavaş yavaş sıyrılırken, global sigortacılık sektörü için önemli bir büyüme kaynağı olma özelliğiyle yeniden öne çıkmıştır.

Lydia Koh Kok Teck
Milli Re Singapore Branch
Çeviren: Güneş KARAKOYUNLU

Yabancı Basından SEÇMELER

Negatif Emisyon Hedefi Hala Gerçekleştirilebilir Duruyor ancak Durumun Aciliyeti Katlanarak Artıyor

Eriyen buzullardan, daha sık görülen doğal afetlere kadar iklim değişikliğinin sonuçlarıyla sıklıkla karşılaşmaktayız. Dünya genelinde yükselen sıcaklıkların teknoloji kullanarak kontrol altına alınabilmesi amacıyla 2050 yılına kadar net sıfır emisyon ve sonrası için negatif emisyon hedefini gerçekleştirebilmek kritik rol oynayacaktır. Kasım ayında Mısır'da gerçekleşen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda birçok ülke, emisyonun azaltılması ile ilgili izlenecek yol hakkında tartışırken bu hedefi gerçekleştirmek için süregelen çabaların hızlandırılmasının önemini ortaya koymuştur.

Geçtiğimiz yaz dünya Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş, yüksek enflasyon ve enerji krizine odaklanmışken İsviçre'de farklı bir krizin daha ortaya çıktığı görüldü. Zürih Federal Teknoloji Enstitüsü'nde görev yapan bilim insanları, Zürih yakınlarındaki Pizol, St. Moritz'in yakınındaki Corvatsch ve Gotthard Geçidi'nin üzerinde yer alan Schwarzbachfirn buzullarında önceki yıllara kıyasla yeterli kar bulunmaması nedeniyle ölçme

çabalarından vazgeçerek bu buzulları kayıp olarak kabul etmişlerdir.

Savaş gibi trajik olaylar gündemi işgal ederken, İsviçre Alpleri'nde Kilimanjaro Dağı'nın yüksek bölgelerinde Amerika, Asya, Yeni Zelanda ve Afrika dağlarında yer alan buzulların giderek azalması insan kaynaklı iklim değişikliği gibi varoluşsal bir sorunla karşı karşıya olduğumuz gerçeğini ortaya koymaktadır.

Mısır'da gerçekleşen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda yükselen hava sıcaklıklarının yaklaşık olarak 1,5 santigrat derece ile sınırlanmasına dikkat çekilirken emisyon oranının 2030 yılına kadar yarıya, 2050'ye kadar ise sıfıra indirilmesi ve bu tarihten sonra ülkelerin yıllık olarak yaklaşık 20 milyar ton karbondioksiti ortadan kaldırıp depolayarak net negatif emisyonla ulaşması hedeflenmiştir.

Sigorta ve Reasüransın Rolü

Teknoloji yatırımları, iklim değişikliği ile ilgili çabaların ve çalışmaların merkezinde olmalı ve

hızlandırılmalıdır. Buradan yola çıkarak Swiss Re, dünyanın emisyon azaltımına ek olarak karbon yakıtlarının ortadan kaldırılması ihtiyacı ve teknolojinin geliştirilebilir olması hedefiyle karbon depolaması için Climeworks ile çalışmaya başlamıştır. Bu bağlamda, özel sektör yatırımları ve kamu politikaları, çabaların daha sağlam bir zemine oturtulması için birleştirilmelidir.

Swiss Re aynı zamanda birçok teknoloji türünü barındıran projelerden 2025 yılına kadar 1 milyardan fazla onaylanmış karbondioksit yok etme teknolojisi satın alarak sektörün önemli paydaşlarından biri olmuştur. Ayrıca Birleşmiş Milletler tarafından bir araya getirilen Net Zero Asset Owner Alliance'ın bir parçası olarak Swiss Re, 2050 yılına kadar yatırımlarını sıfır sera gazı emisyonuna dönüştürmek için taahhütte bulunmuştur. Sigorta ve reasürans şirketleri petrol ve gaz sektörlerindeki faaliyetlerinde net sıfır emisyon hedefine ulaşmak için bu yıl yapılan düzenlemelerde olduğu gibi iş kabullerinde de değişiklik yapmalıdır.

Engeller kuşkusuz göz ardı edilmemelidir. Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın neden olduğu jeopolitik türbülans enflasyonun yükselmeye, gıda ve enerji sektörlerinde karmaşaya neden olurken, dünyayı 2050 yılı negatif emisyon hedeflerinden uzaklaştırmamalıdır.

Bu nedenle Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı önemli bir döneme denk gelmiştir ve ülkelere sınırların ötesinde mücadele etme imkânı sunmuştur. Mısır'da gerçekleşen bu konferans, iklim değişimine neden olan olumsuz etkenleri uzun dönemli olarak dönüştürme ve geliştirme çabalarına daha fazla dikkat çekmiştir. Bu çabalar, küresel dayanıklılığı artırmak ve dünyamızı çoktan gerçekleşmiş olan iklim değişikliğinin sonuçlarına karşı daha iyi hazırlamak için önemlidir.

Artan Şiddet ve Frekans

Olağanüstü hava olaylarının etkileri her yerde karşımıza çıkmaktadır. Pakistan ve Nijerya'da yaşanan sel, Kanada ve Porto Riko'da gerçekleşen

yıkıcı Fiona Kasırgası ve farklı coğrafi bölgelerde yaşanan kuraklıkların yanı sıra Ian Kasırgası'nın şimdiye kadar karaya vuran en yıkıcı ve maliyetli kasırga olarak kayıtlara geçeceği tahmin edilmektedir. Meydana gelen doğal afetlerin sıklığı, yoğunluğu ve çeşitliliği gezegenin daha sıcak ve nemli bir yere dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.

Tüm bu gelişmeler küresel olarak karbondioksit üretiminin pandeminin ardından tekrar yükselişe geçtiğini daha da endişe verici şekilde göstermektedir. Bu artış, 2015 yılında gerçekleşen Paris İklim Anlaşması'nın hedeflerini gerçekleştirmekte gecikildiğini ve bunu düzeltilmesi gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Bizi umutlandıracak bazı gelişmeler de olmaktadır. Örneğin, Swiss Re tarafından başlatılan ve 123 şirketin parçası olduğu Dünya Ekonomi Forumu CEO Climate Leaders topluluğu Paris Anlaşması hedefleri doğrultusunda karbondioksit salınımını azaltmak için önemli adımlar atmıştır.

Topluluk üyeleri Ikea, İtalyan enerji üretici firması Enel ve Siemens 2030 yılına kadar yıllık olarak bir gigatondan fazla karbon emisyonunu azaltmayı taahhüt etmiştir. Bugüne kadar bu şirketlerin emisyon kesme çalışmalarındaki ilerleme birçok büyük ülkeden daha fazladır.

Çıkarların Hizalanması

Swiss Re'nin Grup CEO'su Christian Mumenthaler'ın şirket yöneticilerinin, sermayedarlar ve toplumun karbon ve emisyon seviyesinin azaltılması konusundaki çıkarlarını nasıl dengeleyeceğine dair sorulan soruya verdiği cevap şu şekildedir: “Sermayedar değerleri” ve “toplum için değerler” birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemeyecek iki kavramdır.

Şirket sermayedarları açısından CEO'ların yapabileceği en iyi şey negatif emisyon ile ilgili süreçlere dahil olmaktır. Eğer liderler olayların kendilerini değişime zorlamasını beklemek yerine, değişimi kendileri yaratırlarsa, şirketler gelecek için daha hazırlıklı olabilecektir. Topluluğun

içinde yer alan yöneticilerin ortak görüşü negatif emisyonun sadece kendi şirketleri ile alakalı olmadığı yönündedir. Değer zincirinin bütünü üzerinde artan baskı kaçınılmaz olarak tüm tedarikçilerine de etki edecektir. Bu gelişmelerin ötesini görebilen ve ona göre hareket eden liderler için fırsatlar kendiliğinden gelecektir. Bu farkındalık, Topluluk üyelerini karbondioksit ayak izlerini daha sonra değil, hemen şimdi azaltmaya yönlendirmektedir.

10 yıl önce emisyonun azaltılmasına ilişkin konular konuşulmaya başlandığında kavram yalnızca birkaç CEO için anlam ifade ederken bugün mevcut durum değişmiştir. Topluluğa dahil olan şirketler şu an fosil yakıt kullanımını azaltma, enerji tasarrufu sağlama ve üretim, ulaşım, bina ve tarımda karbon salınımını azaltmaya dönük çalışmalar yaparak bu yönde liderlik yapmaktadırlar. Aynı zamanda, The First Movers Coalition, karbon azaltma teknolojilerinin yanı sıra nakliyat, havacılık, beton, çelik ve alüminyum sektörlerinde düşük karbon kullanım çözümleri geliştirmeyi öncelik haline getirmiştir.

Artan Aciliyet

Geçen yıl Glasgow'da gerçekleşen Birleşmiş Milletler İklim Konferansı'nda yaklaşık 200 ülkenin katılımıyla oluşturulan, kömür ve fosil yakıt kullanımının azaltılmasını teşvik eden ve

karbon kullanımı için belirli piyasa kuralları koyan anlaşma beklentilerin aksine biraz olsun gelişme gösterildiğinin kanıtı olmuştur. Bununla birlikte aksiyon alınması ve sonuç üretilmesi gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler İklim Konferansı'nda bir araya gelen liderler bu konularda eyleme geçmek için çok daha fazla imkana sahiptir. Söz konusu eylemlerin hayata geçirilmesinde ne kadar gecikme yaşanırsa küresel ekonomi de o kadar olumsuz etkilenecek ve ısınan gezegene adaptasyon o denli maliyetli olacaktır.

Negatif emisyonlu bir gelecek için bireyler, şirketler, örgütler ve devletler arasında var olan iş birliği desteklenmeli ve büyütülmelidir. İklim değişikliğinin etkilerine karşı alınacak eylemler hiç bu kadar aciliyet taşımamıştır. Bu nedenle hedef hala gerçekleştirilebilir durumdayken, içinde bulunulan karmaşa döneminin hızla eyleme dönüşürülmesi gerekmektedir.

Christian Mumenthaler
Swiss Re Enstitüsü
Group Chief Executive Officer
11 Kasım 2022
Çeviren: Simay BAŞ

